Igazságügyi Minisztérium Bv. Országos Parancsnokság kiadványa

Belső használatra!

Heti HÍRADÓ

XXX. ÉVFOLYAM, 17. SZÁM — ÁRA: 2 FORINT — 1986. ÁPRILIS 25.

AZ ELMÚLT HÉT

TOVÁBBRA IS ELLENTMONDÓAK a washingtoni politikai döntések. Az Egyesült Államok végrehajtotta újabb föld alatti nukleáris robbantását a nevadai kísérleti telepen. Előtte viszont egyszerre jelentette a három nagy amerikai televízióhálózat, hogy Reagan elnök — a korábbi értesülésekkel ellentétben — mégis elrendeli majd két régebbi típusú, egyenként 16 interkontinentális, több robbanófejes rakétát hordozó tengeralattjáró teljes leszerelését, vagyis megtartja a SALT-2-nek ilyen fegyverekre megszabott plafonját. Mivel májusban hadrendbe áll egy új, Trident típusú tengeralattjáró, a nem ratifikált, ám évek óta mindkét nagyhatalom által tiszteletben tartott fegyverkorlátozási megállapodás sorsa kérdésessé vált és egyúttal heves viták tárgyává a washingtoni vezetésen belül. Az amerikai szélsőjobboldal hónapok óta próbálta elérni, hogy az elnök — az állítólagos szovjet SALT-sértésekre „válaszul" — tegye túl magát a szerződési korlátokon. Azt jelentette a The Washington Post, hogy az a pentagoni álláspont érvényesül, amely — a szerződés előírásaitól eltérően — nem leszerelné az öregebb tengeralattjárókat, hanem csupán szárazdokkba helyezné őket. Alighanem e lapjelentés hatására szivárgott ki a Fehér Házból mindhárom vezető tévéhíradó stábjához a — természetesen hivatalos megerősítése esetén — nagy horderejű döntés. A tévé homályban maradó forrásai egyúttal azt is tudatták, Reagan „fenntartja magának a jogot" elhatározásának a megváltoztatására, ha úgy ítéli meg, hogy a Szovjetunió „jelentősebben megsérti az érvényben lévő leszerelési szerződéseket".

PAUL WARNKE, A LESZERELÉSI KÉRDÉSEK ISMERT SZAKÉRTŐJE, aki az amerikai küldöttséget vezette a SALT-2 tárgyalásokon, a The New York Timesban megjelent cikkében „Reagan elnöksége egyik legfontosabb döntésének" nevezi azt, hogy az Egyesült Államok egyelőre megtartja a SALT-2 szerződés korlátait. Warnke szerint ez lehet „a régóta várt első lépés egy átfogóbb szovjet—amerikai fegyverzet-korlátozási rendszer irányában, s az elnöknek sikerült elkerülnie a nukleáris biztonságot hosszú időre visszavető döntést", noha a fegyverzet-korlátozás ellenfelei nagy nyomást fejtettek ki rá.

A SZOVJETUNIÓ KÉSZ MEGÁLLAPODNI a vegyi fegyvereket gyártó üzemek, berendezések rendszeres nemzetközi, helyszíni ellenőrzés mellett történő leszereléséről.

Az új javaslatok, amelyeket Mihail Gorbacsov, az SZKP főtitkára a napokban Berlinben már jelzett, azt célozzák, hogy megszülethessen az egyezmény a vegyi fegyverek gyártásának eltiltásáról, a készletek megsemmisítéséről. A kérdésről 17 éve tárgyalnak Genfben, de — bizonyos haladás ellenére — áttörést még nem sikerült elérni.

A MEGÁLLAPODÁS LEGFŐBB AKADÁLYA a tervezett egyezmény ellenőrzésének kérdése. A Szovjetunió új javaslatai a következők: az egyezmény aláírása után az államok hivatalosan bejelentik a területükön lévő, vegyi fegyvereket gyártó állami és magántulajdonban lévő üzemeket, azok helyét. Az üzemek berendezését meg kell semmisíteni vagy le kell szerelni, mégpedig szigorú, rendszeres helyszíni ellenőrzéssel, mind nemzeti, mind nemzetközi alapon. A Szovjetunió kész olyan ellenőrzési rendszert kidolgozni, amelynek alapján a nemzetközi ellenőrök jelen lehetnek a vegyifegyver-üzemek felszámolásának minden fontos szakaszánál. Az üzemek leszerelését az egyezmény megkötése után legkésőbb egy évvel meg kell kezdeni, a vegyifegyver-készletek megsemmisítését hat hónappal a szerződés aláírása után kezdenék meg, s a készletek felszámolásának tíz éven belül kell befejeződnie. (Tekintettel a bonyolult feladatra, e határidőben a leszerelési bizottságban már korábban megállapodtak.)

A KORÁBBI AMERIKAI JAVASLAT, amely azt igényli, hogy bármely fél, minden indoklás nélkül, a vegyi fegyverek gyártásának puszta gyanújával megvizsgálhassa más államok bármely épületét, objektumát, irreális, és nemcsak a Szovjetunió, hanem sok más állam számára is elfogadhatatlan — hangoztatta Viktor Iszraeljan.

A RENDELKEZÉSRE BOCSÁTOTT IRATOK nem erősítik meg a vádakat, hogy Kurt Waldheim háborús bűnöket követett volna el — noha kellett tudnia azokról. Erről szólt tévébeszédében Rudolf Kirchschlager osztrák államfő. A zsidó világkongresszus, majd az amerikai és a jugoszláv sajtó az elmúlt hetekben sorozatosan hozott nyilvánosságra okmányokat arról, hogy Waldheim, az ENSZ volt főtitkára, aki a háborúban német tiszt volt, súlyos háborús felelősséget visel.

Waldheim most az Osztrák Néppárt jelöltje a májusi köztársasági elnökválasztáson, és cáfolja a vádakat.

Kirchschlager az ügy nagy nemzetközi visszhangjára tekintettel vállalta, hogy a zsidószervezettől, valamint a háborús bűnösökre vonatkozó ENSZ-irattárból kapott okmányok alapján állást foglal a kérdésben. Mint hangsúlyozta, elsősorban az Ausztria tekintélyének, gazdasági érdekeinek kárt okozó nemzetközi sajtókampány megfékezése késztette erre a lépésre. Nincs joga Waldheimet sem elítélni, sem felmenteni — hangoztatta az államelnök. Jogi képzettsége alapján mindenesetre az általa látott okmányok alapján nem emelne vádat Waldheim ellen, aki nem volt hírszerző tiszt, hanem a balkáni német hadseregcsoport helyzetelemzéssel megbízott segédtisztje. E minőségében mindenesetre tudnia kellett a jugoszláv partizánok és a lakosság elleni megtorló hadműveletekről is.

Kirchschlager demokratikus szellemű választási harcra hívta fel az ország polgárait, és óvott az antiszemitizmus feléledésétől is.

Szovjetunió

Változások kora

Az alábbiakban Anatolij *Zlobin* szovjet író jegyzeteiből idézünk. Zlobin elsősorban az értelmetlen termelés, a felhalmozódó árufeleslegek ellen emeli fel a szavát.

„Az állam hajója jelenleg éles fordulatot hajt végre, miközben teljes gőzzel halad előre. Az irányt a párt határozta meg: ez a gazdaság átszervezése és irányítása, az intenzitás fokozása, s a tudományos műszaki haladás. De vajon ebben a folyamatban nélkülözhető-e a személyek átállítódása? Jelenleg 277 millióan vagyunk. Mivel ilyen sok ember él nálunk, indokolatlan lenne arról beszélni, hogy hiány van munkaerőben. Most arról kell beszélni, hogyan lehet ezt a nagy energiát működésbe hozni? Mi tudományos számítások alapján alkotjuk a jövőnket, mi hirdettük meg a világon először a tervgazdálkodási rendszert. Társadalmunk a jövő felé igyekszik. Szokásossá vált nálunk a következő szókapcsolás: eredmények és távlatok. És ha a távlatok hirtelen jobbnak is bizonyulnak az eredményeknél, azért tudjuk: van távlat.

De egyszer csak érthetetlen zavar támadt a tervben. Ennek okait nem elemezték ki teljesen. Újságjainkban mindenuntalan olyan cikkek látnak napvilágot, amelyek egyes minisztériumokat tesznek felelőssé a hibákért. De ha ezek a hibák végül is megtörténtek és gyakorta meg is ismétlődnek, akkor bizony logikus levonni a következtetést, hogy ezeket be is tervezték. Mi valahogy lassanként szem elől tévesztettük, hogy a terv folyamat, nem pedig eredmény.

Gazdaságunk növekedése meg fog gyorsulni. Valaki végzett egy igen egyszerű számítást: ha az irányítást továbbra is a mennyiségi ismérvek szerint fejlesztjük, akkor a XXI. század elején már 130 minisztériumra lesz szükségünk. És szükség lesz még nyolc állami tervbizottságra is.

Országunkban sok tízezer vállalat működik — a legkisebbeket nem számítva. Ez azt jelenti, hogy sok tízezer tehetséges vezetőnk, termelési parancsnokunk van a gazdaság ágazataiban. Mindez olyan hatalmas erő, amely képes minden feladat megoldására. Eljött hát az ideje annak, hogy ezt az erőt teljes kapacitással működésbe hozzuk...

... 1955 májusát írtuk. Harmadik napja ülésezett a Kremlben az Ipari Dolgozók Országos Tanácskozása, én a Novij Mir folyóirat tudósítójaként voltam jelen. Akkor kezdtünk nyíltan beszélni a problémáinkról: a tervmutatókról, a bürokráciáról, az apparátus csökkentéséről. Emlékszem, hogy a tanácskozás után írtam egy karcolatot. Ma is időszerű. De hogyan lehet az, hogy 30 év óta egy és ugyanazon dolgokról beszélünk és írunk? Akkor persze arról írtam, hogy a harkovi turbinagyárban a turbinalapátok gyártása közben a fém 80 százaléka forgáccsá válik. Most gondosan bánnak a forgáccsal, takarékoskodnak vele, mi több, a forgácsot beiktatták a tervbe. Problémáinkat a régi, jól bevált séma szerint igyekeztünk orvosolni, az elhallgatás módszerével. Pedig a problémákat hiába fojtjuk el, nem szívódnak fel, magunknak kell megoldani őket!

Én pedig írtam tovább. Írtam olyasmiről, hogy a cipők a raktárakban hevernek, senki sem veszi meg őket. Műszálszövetek bálái búslakodnak a polcokon, a kutya se viszi el őket. Az óraipar 2 milliárd rubel értékű felesleges órát gyártott. Okokat találni, magyarázkodni persze lehet, de ez a 2 milliárd akkor is felesleges marad.

Hogyan is nevezik ezt? Árufelhalmozásnak, feleslegnek, nem likvid készletnek? ezek egytől egyig szánalmas szavak. Ez nem más, mint selejt és botrány. A mi államunk jószívű, mindig magára vállalja mások hibáit. Elhatározták például, hogy a győzelem 40. évfordulójára órát ajándékoznak minden veteránnak. Nálunk pedig több mint 6 millió veterán él. Nem csoda hát, hogy az óraipar megkönnyebbülten lélegzett fel, emiatt persze még nem kezdett el jobban dolgozni. Nem vagyok gazdasági főnök, sem vállalati szakember, újságíró vagyok, aki tisztában van a szó értékével. Ezért megmondom: ez nem az a jóság, amely hasznára válik az ügynek. Ha ezentúl is ilyen jószívűek leszünk, akkor tönkremegyünk.

Ki oldhatja meg a mindennapi problémáinkat? Azt hiszem, csak mi valamennyien, mindenki közös részvételével. Egyedül meg sem érdemes próbálni. Egy magas hegy áll előttünk és nekünk együttesen fel kell rá másznunk."

Chirac és Kohl megbeszélése Bonnban

Az NSZK és Franciaország kapcsolatainak szorossága, intenzitása a párizsi kormányváltozás után is fennmarad. Ebben összegezhető Kohl nyugatnémet kancellár és Chirac francia miniszterelnök találkozójának lényege. A bonni tárgyalásokon kétoldalú és nemzetközi kérdéseket, a kelet—nyugati viszony alakulását, a Líbia körüli helyzetet és a Közös Piac időszerű problémáit vitatták meg.

Chirac a sajtónak nyilatkozva hangsúlyozta: gesztusnak szánta, hogy miniszterelnöki megbízatása óta tett első külföldi útja a szövetségi köztársaságba vezet. Kohl kancellár külpolitikai tanácsadójának, Horst Teltschiknek közlése szerint megerősítették a még francia szocialista párti kormánnyal kötött kétoldalú biztonságpolitikai megállapodást.

Válaszra várva

Az események felgyorsultak, idegfeszítő bajvívás zajlik a nemzetközi színtéren. Egyfelől újabb, konkrét javaslatok a fegyverzet és a háborús veszély csökkentésére — a másik oldalról a megegyezésre törekvés általános hangoztatása mellett fegyveres demonstrációk, atomrobbantás, bombatámadás.

Demonstrációk vagy provokációk?

A kézfogásra nyújtott egyik kézre a másik, miközben tenyerét mutatja, időnként pisztolyához kap és csípőből oldalra tüzel. Lélektanilag egyfajta ideges kapkodást tükröz ez a magatartás. A nemzetközi politikában járatlan, békeszerető egyszerű emberek pedig úgy érzik: Amerika demonstrációiban provokáló szándék rejlik.

E feszült helyzetben egyedül a szovjet külpolitika nyugodt és következetes békeútkeresése ad biztonságérzetet. Ezt igen határozottan fejezte ki Mihail Gorbacsov Berlinben, az NSZEP XI. kongresszusán elhangzott felszólalása. Kemény és nyílt szavakkal értékelve a helyzetet, újabb javaslatot tett a katonai erők csökkentésére az Atlanti-óceántól az Urálig, kitérve a megbízható ellenőrzés lehetőségeire is. Egyúttal bejelentette, hogy a közeli napokban egy sor új áthidaló javaslatot terjesztenek a leszerelési konferencia elé is.

Ez a kézfogásra nyújtott kéz nyílt és őszinte politikája — nem pedig csapda. Válaszra vár a világ. De nem az eddig tanúsított, szó és tett eltérését tükröző, csípőhöz kapkodó reagálásra.

ÉLJEN MÁJUS ELSEJE!

Az infláció alkonya?

Az elmúlt hónapokban, különösen márciusban, számos fejlett tőkés országban emelkedtek a reálbérek — ott is ahol a fizetéseket nem emelték. Hogyan lehetséges ez? Úgy, hogy — évtizedek óta először — a megélhetési költségek csökkeni kezdtek; az infláció sok helyütt — legalábbis egyelőre — megszűnt.

A nyugati újságolvasók egyre gyakrabban olvashatnak mostanában egy már-már elfeledett szót, a „defláció" kifejezést. A fogyasztói árak mozgását jelző havi index hosszú évek óta első ízben esik mind az Egyesült Államokban, mind Nyugat-Európa számos országában. Nem az áremelkedések ütemének lassulásáról van szó, hanem az árak csökkenéséről.

Az Egyesült Államokban az olajárak negyedik hónapja tartó esését most kezdik érezni a fogyasztók is. Februárban az USA-ban 0,4 százalékkal voltak alacsonyabbak a fogyasztói árak, mint januárban. Ez volt az első olyan hónap 1982 decembere óta, amikor a fogyasztói árak csökkentek, ám ilyen mérvű árcsökkenést 1949 óta egyszer sem regisztráltak. A szakemberek szerint a csökkenő energiaárak az elkövetkező néhány hónapban folyamatosan mérsékelni fogják a fogyasztói árindexet. Számos amerikai közgazdász szerint februárban az energia-, a nyersanyag és az élelmiszerárak csökkenése nélkül is legfeljebb 0,2 százalékkal nőtt volna a fogyasztói árindex. Az áresés — mondják — nem fog örökké tartani, mégis jó jel, hogy az olajárak és az élelmiszerárak csökkenése által nem érintett szektorokban is minimálisra csökkent az infláció üteme. Az idén éves szinten 2-2,5 százalékos áremelkedést jósolnak az Egyesült Államokban, ami a legalacsonyabb növekedési ütem lenne 1965 óta.

Nyugat-Európában hasonló a helyzet. Franciaországban az év eddig eltelt időszakában a nagykereskedelmi árak közel 10 százalékkal, a megélhetési költségek 0,2 százalékkal estek, s hasonlóképpen áresésről számolnak be a belga, a holland, az NSZK-beli és a svájci statisztikák is. Az elsősorban az 50 százalékos olajáresésnek tulajdonított ármérséklődés a közgazdászok számításai szerint Nyugat-Európa legtöbb országában jövőre is folytatódni fog, azokban az országokban pedig, ahol nem, ott is minimális lesz az árak emelkedése.

„Az idei év a stabil árak esztendeje" — állítja az IFO nyugatnémet gazdaságkutató Intézet. Szakértői szerint számos tényező, köztük a szigorú monetáris és költségvetési politika, valamint a bérkorlátozások alapozták meg a stabilizációt, amihez az olajárak meglepetésszerű gyorsasággal bekövetkezett esése csak ráadás volt. E „ráadás" következtében várható, hogy az NSZK-ban az infláció éves szinten máris 1 százalékosnál is alacsonyabb. Nyugat-Európában az olaj és más nyersanyagok olcsóbbodása mellett a dollár gyengülése is hozzájárult az alacsonyabb árszinthez. Svájc esetében például az import mintegy felét dollárban számolják el.

Sok nyugat-európai közgazdász osztja azt a véleményt, hogy az infláció visszaszorításával, sőt mi több, „legyőzésével" kapcsolatos hírek túlságosan jó hírek. Euforikus hangulatba sodorhatnak kormányokat, amelyek így esetleg semmibe vehetik vállalataik strukturális gondjait, túlságosan fellazíthatják korábban szigorú adó- és költségvetési politikájukat. Svájcban máris intézkedéseket hoztak annak elkerülésére, hogy az olajárak csökkenése az energia pazarló túlfogyasztásához vezessen.

Nincs egyetértés a közgazdászok között annak megítélésében, hogy az inflációmentes vagy éppenséggel áreséses gazdasági környezet kiadásokra vagy ellenkezőleg, megtakarításokra serkenti majd a fogyasztókat. Ha ugyanis nem kell többé inflációtól tartani, a szakszervezeteknek is alacsonyabb béremelési törekvésekkel kell megelégedniük.

Némelyek szerint az is kérdéses, vajon a vállalatok az új helyzetben visszafogják-e majd beruházásikat, ha áraikat nem emelhetik. A közgazdászok többsége nem fél ettől. A szabad tőkék a gyengülő dollár miatt várhatóan Nyugat-Európába csoportosulnak át, s számottevő lehet a gazdasági növekedés anélkül, hogy infláció fenyegetne.

A minőség ára

Dicsért a brit mérnökszervezet elnöke, amikor a közelmúltban a magyarországi vállalatoknál szerzett tapasztalatairól kérdezték. Különösen az egyik szerszámgépgyárunkban szerzett tapasztalatok tettek rá mély benyomást: egy ember felel a bonyolult gépek összeszereléséért, s az egyes részfeladatokat elvégzők sem névtelenek, kézjegyükkel látják el a munkájukat. S minden az előre elhatározott ütemben halad, s marad idő — így mondta — a tesztelésre, ami a jó termékminőség előfeltétele.

Mindig jólesik hallani elismerő véleményeket, különösen nemzetközileg is neves szakemberektől. Csak hát a szerszámgépgyár példája inkább afféle „kakukktojás", semmint a mindennapok gyakorlata.

Az Országos Anyag- és Árhivatal egyik vizsgálata arra hívta fel a figyelmet, hogy az azonos tudású gépek importárai átlagosan 20 százalékkal magasabbak, mint az exportárak. A Tervgazdasági Intézet és a Világgazdasági Kutatóintézet vizsgálata szerint a helyzet ennél is roszszabb: exportáraink 35-40 százalékkal alacsonyabbak a versenytársakénál.

Sok vállalatvezető azt mondja: könnyű a versenytársaknak; nekünk gyakran rosszabb minőségű nyersanyagból kell — kellene — ugyanolyan minőségű terméket gyártanunk. Ám vajon élünk-e azzal, hogy esetenként a versenytársaknál is jobb minőségű nyersanyagokkal dolgozhatunk? Nézzünk néhány példát: az egyik konzervgyárunk a vegyes kompótját még a hazai piacon is csak árengedménnyel értékesítheti, mert „elfelejtették" a körtéből, az almából a magházat kivágni, s ez erősen rontja a konzerv minőségét. Jó hírű cipőgyárunk termékei közül jó néhánynak azért válik le a talpa, mert nem az előírt ideig hőkezelték. És sajnos a példákat lehetne sorolni.

Amíg nem általános gyakorlat, hogy minden jelentősebb termelési szakasz után szigorú minőségellenőrzést hajtanak végre, addig bizony kétséges, hogy a drágább nyersanyagból, az értékesebb félkésztermékből jó minőségű áru lesz. Igaz, többletkiadásokkal jár a mostanitól lényegesen magasabb színvonalú és részletesebb vizsgálat. Ezzel szemben áll a másik oldalon a jobb minőségből származó nagyobb árbevétel, és nem elhanyagolható anyagi előny származik abból sem, ha termékeinket a vevők nem a közepesnél gyengébb minőségi kategóriába sorolják...

Tájékoztató a háztáji és kisegítő gazdaságokról

Nő a közös beruházások száma

Tovább kell erősíteni a háztáji és kisegítő gazdaságokat, hogy jobb feltételek között, intenzívebben tudjanak gazdálkodni. A kistermelő gazdaságok fejlesztésének azonban maga után kell vonnia a mezőgazdasági nagyüzemnek, vállalatok lehetőségeinek bővítését is, hiszen az egymásrautaltság nyilvánvaló: ezek jelentősen hozzájárulnak a kistermelés szervezéséhez, termelőeszköz-ellátásához és a termékek értékesítéséhez. Ezt mutatja, hogy integráló tevékenységük a tervidőszak elején a háztáji termékek felére, később mintegy kétharmadára terjedt ki.

Mind dr. Boruzs Gyula, a MÉM szövetkezeti főosztályvezető-helyettese az e témában tartott tájékoztatón elmondta: a kistermelő gazdaságok száma évente mintegy egy százalékkal, az elmúlt év végéig 1 millió 420 ezerre — ezen belül a mezőgazdasági szövetkezetek háztáji gazdaságai évenként átlagosan 1,6 százalékkal, 640 ezerre — csökkent. (Az ország lakosságának 40 százaléka azonban még mindig a kistermeléssel foglalkozó családokban él.) Ebben a folyamatban a mezőgazdasági termékek jövedelmezőségének csökkenése (amíg a termékek árai 1985-ben 22, a felhasznált ipari eredetű termelőeszközárak 32 százalékkal haladták meg az öt évvel ezelőttit) mellett értékesítési gondok is szerepet játszanak. A jövedelmezőség csökkenése miatt különösen a sertéstartási kedv romlott, ami az állomány 10 százalékos csökkenését eredményezte, ezt az év végi intézkedésekkel sikerült némiképp ellensúlyozni.

Negatív hatása volt a felhasznált takarmányok rossz minőségének, amiből az illetékesek levonták a megfelelő következtetéseket: növelni fogják a minőség vizsgálatát, és megfelelő büntetéseket is alkalmaznak. Ezzel kapcsolatban a közeljövőben jogszabály is megjelenik. Nem megoldott az itt dolgozók érdekvédelme sem.

A kedvezőtlen folyamatok ellenére az összes mezőgazdasági termék 34,8 százalékát a háztáji és kisegítő gazdaságok állítják elő (többek között a zöldségféléknek mintegy kétharmadát, a gyümölcstermelés 60 százalékát, a baromfiállomány 73 százalékát.) A kistermelő gazdaságok számának csökkenése ellenére a termelés színvonala javul, mennyisége növekedést mutat. Ebben nagy szerepe van, hogy e szektorban is tovább erősödik a termelés szakosodása és koncentrációja, a nagyüzemek és kistermelők közötti munkamegosztás. Jellemző, hogy itt főképp a kézi munka igényes termelést választják, a kisgazdaságok a megművelhető területnek csak 13 százalékán gazdálkodnak. Sajátos új formái alakulnak ki az együttműködésnek; a kihelyezett állattartás mellett a nagyüzemek a munkaigényes gyümölcsös- és szőlőterületük egy részét is bérbe adják művelésre. Örvendetes jelenség, hogy sok helyütt növekszik a közös beruházások száma, ami azt mutatja, hogy mindkét fél hosszú távú kapcsolatokkal számol.

Rehabilitáció Komárom megyében

Számtalan fórumon elhangzott már, hogy a megváltozott munkaképességű dolgozók rehabilitációs munkahelyeken történő foglalkoztatása mindenkinek hasznosabb, mintha szociális járadék fizetése mellett a nem teljes értékű munkát végző embert egyszerűen „kizárják" a termelésből. Mégis, az esetek jó részében — mivel kevés a rehabilitációs munkahely, és nem eléggé ösztönzőek a rendeletek — egyszerűbbnek látszik járadékot megállapítani, mint a foglalkoztatásról gondoskodni.

Többé-kevésbé általánosíthatók a tatabányai rehabilitációs bizottság tapasztalatai. Komárom megye székhelyén a bizottság elé kerülők többnyire a kis létszámú üzemek dolgozói, mert ezekben a legnehezebb megfelelő munkahelyet teremteni. Minősített szakmunkások nemigen fordulnak meg a bizottság előtt, mert az ő munkába állításuk a közismert munkaerőgondok miatt szinte magától megoldódik.

Általában nem könnyű a bizottság dolga: egyrészt, mert nincs hatósági jogkörük, csak javaslatokat tehetnek a munkáltatónak. Másrészt a megyében a vállalatoktól ide irányították többségének a bizottságok más üzemeknél sem tudtak megfelelő munkahelyet találni. Így aztán marad a szociális járadék, a rokkantsági nyugdíj. Egyöntetű a vélemény: sem a vállalatok, sem az egyének érdekeltsége nem elegendő Nem ártana korszerűsíteni a rehabilitációval foglalkozó rendeletet.

Akadnak azért pozitív példák is. A Lábatlani Papírgyárban összesen harminckét megváltozott munkaképességű dolgozót foglalkoztatnak: egyikünknek sem mondott fel a vállalat. A megoldás útjai — mivel rehabilitációs üzemrész nincs a gyárban — változatosak: van, aki a helyén maradt, s módosították a munkakörülményeit, néhány ember esetében átképzéssel segítettek a gondon, s a legtöbbnek találtak új, alkalmas munkát.

Új közlekedési rend a Várban

Május 17-étől új közlekedési rend lép életbe a Várnegyed területén. Megszűnik a személygépkocsi-forgalom, a 16-os autóbusz is csupán a Dísz térig, illetve a Bécsi kapuig jár. A hírek hallatán sokan kérdezték: hogyan lehet megközelíteni a Hilton Szállodát a külföldieknek, azok partnereinek, a vállalatok hivatalos ügyekben eljáró üzletembereinek.

— Sajátos helyzetről van szó — tájékoztatott Némedi György, a Hilton igazgatója. — Szállodánkban a magyar vállalatok sokszor szerveznek külföldi partnereiknek rendezvényeket, vagy fordítva, és a szálló vendégeihez találkozásra érkeznek a barátok, ismerősök, hozzátartozók.

— Hogyan lehet ezután eljutni személyautóval?

— Új és a legfontosabb változás: a Várba vezető utak mentén behajtani tilos jelzésű KRESZ-táblákat állítanak fel, és mellé még egyet ezzel a felirattal: Kivétel Hilton.

— Kik élhetnek ezzel a kivételezett joggal?

— A szállodában lakó vendégek, a hotel dolgozói, a nálunk rendezvényeket tartó magyar vállalatok képviselői, a turisták ismerősei, barátai és azok is, akik csupán egy vacsorára jönnek fel a Hiltonba.

— Mindezt hogyan lehet ellenőrizni?

— Amikor a vendég elhagyja a szállodát, vagy bárki, a szálló portáján, vagy a számla kiegyenlítésekor Hilton feliratú cédulát kap, amelyet a Várból kivezető utak mentén az esetleges szúrópróbaszerű ellenőrzéskor fel kell mutatni. Évente több tízezer vendégünk van, gondoskodnunk kell az új közlekedési rendben a zavartalan közlekedésről.

Rómaitetőcserép-gyár Dunakeszin

Sikeres próbaüzem után megkezdődött az üzemszerű termelés Dunakeszin, az új rómaitetőcserép-gyárban. A 43-as számú Állami Építőipari Vállalat a hazai tetőcserépválaszték bővítésére, illetve a korábbi hiányok megszüntetésére hozta létre 3. sz. házgyárában az olasz Vortex-Hydra cégtől vásárolt berendezéseket és technológiát alkalmazó cserépgyárát. Az új üzemet Petrovai László építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettes avatta fel.

A hagyományos égetett cserépnél másfélszer nagyobb római betoncserépből mostantól műszakonként 40 ezer készül, így a tavaszi—nyári építkezők már megvásárolhatják. A hazai piacon most megjelenő betoncserép kedvező áron kerül forgalomba az Éptek-, a Tüzép- és Áfész-telepeken. Ezenkívül a dunakeszi gyárban közvetlenül is kiszolgálják a vásárlókat.

A 198 millió forintos beruházást rendkívül rövid idő alatt valósították meg. 1984 végén kezdték meg a házgyár egyik csarnokának bővítését, ebben teremtették meg a helyét az olasz automata berendezéseknek. A római betoncserepek normál típusa emberi kéz érintése nélkül, teljesen automata vezérléssel készül, a speciális és a kiegészítő célra használható cserepeket félautomata berendezéseken gyártják. Az új üzemet az olasz és a magyar szakemberek közösen szerelték fel. Mindössze 90 dolgozója van a magas műszaki színvonalat képviselő gyárnak, a fizikai munkások több mint fele szakmunkás.

Az új római cserép anyagában színesített, nagy szilárdságú betonból készül, az alapanyagot, a homokot a szomszédos gödi tsz bányászati gt-je biztosítja. A gyártók — akár a hazai piacon versenytársként már korábban megjelent BRAMAC tetőcserepekre a veszprémi ÁÉV — termékeikre 30 év garanciát vállalnak. Jelenleg piros színben kerül az újfajta tetőfedő forgalomba, az év második felében megkezdik a barna, szürke és fekete cserepek előállítását is.

Harmincnyolc ország vásárolja

Magyar tanszerek

Százötvenmillió forint export—importforgalmat bonyolított le 1985-ben a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat, ebből 110 millió forint értékű tanszert szállított négy kontinens 38 országába — derül ki a vállalat most elkészült összegzéséből.

Az Országos Tanszergyártó és Értékesítő Vállalatnál gyártott két-háromezerféle cikk közül a biológiai szemléltető eszközök a legnépszerűbbek külföldön. Az NSZK-ba eredeti csonttani készítményeket, állati csontokat és biológiaoktatáshoz szükséges egyéb eszközöket szállítottak. Spanyolországba tavaly ezer műanyag emberi csontvázat exportáltak. Az Egyesült Államokban is vevőre találtak a vállalat termékei. Peruba különféle taneszközöket vittek ki, Nigériának pedig kis laboratóriumokat és általános iskolai szemléltetőeszközöket adtak el.

A magyar taneszközök jó minőségét bizonyítja: április 25-én első ízben szocialista országban, Magyarországon tartotta évi közgyűlését a 43 ország taneszközgyártóit és kereskedőit tömörítő nemzetközi szervezet. A közgyűlés napirendjén szerepeltek a szervezet június 5. és 12. között Pekingben megrendezendő „Didacta" szakkiállításának előkészületei is. Az ekkor sorra kerülő vásáron hazánk is bemutatkozik, oktatási eszközöket, szakkönyveket, kottákat, valamint a Kodály zenepedagógiai módszert népszerűsítő videókazettákat állít ki a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat.

Több veszteséges vállalat

1985-ben 4700 hazai gazdálkodó egységből 263 zárta veszteséggel az évet — jelentette be sajtótájékoztatóján Sütő Dezső, a Pénzügyminisztérium Ellenőrzési Főigazgatóságának vezetője. A veszteségek összege mintegy 5 milliárd forint volt, ez közel kétszerese az 1984-es összveszteségnek, amelyet akkor 210 gazdálkodó egység halmozott fel. Nyolc egységnél (köztük négy építőipari vállalatnál) a veszteség meghaladja a 100 millió forintot. 66 vállalatnál és szövetkezetnél összesen 3,4 milliárd forint veszteség keletkezett, 152 mezőgazdasági üzem pedig 1,4 milliárd forint hiánnyal zárt. A kisszövetkezetek és kisvállalatok közül tavaly 45 volt veszteséges, hiányuk összesen 200 millió forint volt.

Tavaly a stagnáló teljesítmények mellett a tervezettnél jobban emelkedtek az egy főre jutó munkabérek. „A vállalatok mindentől függetlenül legalább annyi béremelést akarnak adni, amennyi az áremelések mértéke" — mutatott rá Sütő Dezső a sajtótájékoztatón.

A vállalatoknál és szövetkezeteknél végzett ellenőrzések 97,2 százalékánál kellett a revizoroknak hibafeltáró jegyzőkönyvet felvenniük (1983-ban ez az arány 93,3 százalék volt). Több mint 1,4 milliárd forint adóhatósági bírságot szabtak ki az elmúlt évben.

Sok a közúti baleset

A gyalogosok biztonságáért

A gyalogosok biztonságáért címmel tartott tanácskozást az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács a Szakszervezetek Országos Tanácsával és az Országos Munkavédelmi Főfelügyelőség részvételével a SZOT székházában.

Hamis biztonsági érzetet ad a gyalogosoknak a zebra — hangsúlyozta Kalanovics László alezredes, a gyalogos közlekedésről és -balesetekről rendezett tanácskozáson —, holott az úttest végső soron a gépjárműveké. A legtöbb baleset is ebből adódik; figyelmetlenül, körültekintés nélkül lép a legtöbb gyalogos a járdáról az úttestre. Tavaly 1756 halálos baleset történt, s csaknem minden második elszenvedője gyalogos volt. Ugyanakkor figyelmeztető jel az is, hogy tavaly kifejezetten a gyalogosok hibájából összesen 3060 baleset történt, 3,2 százalékkal több, mint 1984-ben. A halálos kimenetelű gyalogosbalesetek döntő többségét, évente mintegy 500-at a járdaszegély mellett parkoló autó elől váratlanul kilépő emberek okozzák. Az összes balesetek majdnem egyharmadában gyalogos sebesült meg.

A baleseteket illetően általában megállapítható, hogy a kíméletlenség, a durvaság és az agresszivitás okozza a legtöbb gondot a közutakon — hangsúlyozta Kalanovics László, de a körültekintés, a fokozott óvatosság a gyalogosok számára is szó szerint életbevágóan fontos.

A MEZŐGAZDASÁGNAK

Rába-gépek – hitelbe

Értékes segítséget nyújt a mezőgazdasági üzemeknek a győri Rába-gyár és az Általános Vállalkozási Bank Részvénytársaság. Megállapodásuk értelmében a Rába az idén 250 millió forint értékben szállít erőgépeket és különböző talajművelő eszközöket — ekéket, talajlazítókat, vetőgépeket — azoknak a mezőgazdasági üzemeknek, amelyek anyagi gondokkal küszködnek, és emiatt nem tudják előregedett gépparkjukat korszerűsíteni. A bank meghitelezi a gépek árát, a mezőgazdasági üzemek pedig a vételárat öt év alatt részletekben fizetik ki.

Az első szállítások már a második negyedévben megkezdődnek a különböző termelési rendszereken keresztül. Ha az idei tapasztalatok kedvezőek, a Rába-gyár a következő években is hajlandó nagy értékben gyártani mezőgazdasági gépeket és eszközöket az új megállapodás alapján.

NÉGY-ÖTEZER ÚJ PAPÍRGYŰJTŐ

Korszerűsítik a hulladékbegyűjtést

A MÉH Nyersanyaghasznosító Tröszt az idén bővíti a hulladékgyűjtést, korszerűsíti a szállítást, s emellett lényegesen javítja a papír-, a vas- és az üveghulladék minőségét. Ez azért jelentős, mert a felhasználó iparvállalatok az utóbbi időben nemcsak egyre több, hanem a korábbinál homogénebb és tisztább, jobban előkészített anyagot igényelnek. Mivel a MÉH az iparvállalatoktól az ésszerű anyagtakarékosság elterjedése miatt nem számíthat lényegesen több hulladékra, elsősorban a lakóterületi begyűjtés jobb megszervezésével, a szolgáltatási jelleg erősítésével tesz eleget az igényeknek.

Az idén négy-ötezer új papírgyűjtőt helyeznek el, és ezzel megkétszerezik a lakótelepeken és a forgalmasabb közterületeken az ilyen konténerek számát. Rendszeres elszállításukkal és cseréjükkel lehetővé teszik, hogy mind a fővárosban, mind vidéken hasznos helyre jusson az időről időre felgyülemlett papírhulladék, amely eddig jórészt a szemétbe került, vagy — rosszabb esetben — utcai hulladékká vált. Korszerűsítenek több átvevőtelepet is, úgynevezett multifilteres gépkocsik beszerzésével.

Magyar malmok Nigériának

Két malom felépítésére kötött összesen 40 millió dollár értékű fővállalkozási szerződést a Budapesti Élelmiszeripari Gépgyár és Szerelő Vállalat (Élgép), a Komplex Külkereskedelmi Vállalat, valamint a Nigériai Kereskedelmi és Ipari Bank április 1-jén. A megállapodás szerint a két malom 1988-ra készül el, az építési munkálatokat nigériai alvállalkozók végzik, az Élgép pedig több mint 20 millió dollárért gépeket szállít a malmokhoz. Az üzletről további részletek egyelőre nem ismeretesek, mivel a szerződés aláírására Nigériába utazott küldöttség még nem érkezett vissza Magyarországra. Mint Boros Jánostól az Élgép vezérigazgatójától megtudtuk, korábban már kötöttek Nigériával egy 20 millió dolláros fővállalkozási szerződést malomépítésre, ez a malom még az idén megkezdi a termelést. Az eddigi kedvező tapasztalatok alapján tárgyalások folynak újabb magyar malmok nigériai szállításáról is.

Jogi felvilágosítás

Olvasóink kérdezték

1

— Van-e olyan különleges szabály a nyomozás során, amely az első bűntényesekre vonatkozik? Kell-e őt figyelmeztetni jogaira, illetve felvilágosítani arról, milyen jogi lehetőségei vannak?

— Mint ismeretes, **terhelt** az a személy, akivel szemben a büntetőeljárást folytatják. Ennek első szakasza a nyomozás, ahol a terhelt még csak **gyanúsított.** Ebből az is következik, hogy a nyomozás során is érvényesülnek a büntetőeljárás alapelvei, így különösen a védelem alapelve. Ugyanakkor a nyomozás eredményességét akadályozhatná, ha annak minden mozzanata nyilvános lenne, ezért a terhelt, a gyanúsított jogai az ügy megismerésére vonatkozóan korlátozottak.

Mielőtt sorra vennénk a gyanúsított érvényesülő jogait, tisztázni kell:

a nyomozási szabályok szempontjából nincs jelentősége annak, hogy valaki első bűntényes vagy sem. A gyanúsítottat, később a vádlottat, minden esetben azonos jogok illetik meg, függetlenül attól, hogy hányadik büntetőeljárásban szerepelt.

Jogosult arra, hogy az eljárás tényéről, annak ténybeli és jogi alapjáról tudomást szerezzen. Vagyis meg kell neki mondani, milyen bűncselekmény miatt folyik ellene eljárás. Ezt nevezik a gyanúsítás közlésének. Természetesen erre csak akkor kerül sor, amikor őt a nyomozó hatóság az ügybe gyanúsítottként bevonja. Azt is tudni kell: a rendőrséget a gyanúsítás tárgya nem köti, tehát más cselekményekre is kiterjesztheti a nyomozást, de az így feltárt bűncselekményről is tájékoztatni köteles a gyanúsítottat. Például betöréses lopások miatt indul az eljárás, de menet közben kiderül, hogy a gyanúsított rablásban is részes lehet. Ezt a tényt, vagyis, hogy most már ezzel is gyanúsítják, ugyancsak közölni kell vele, különben nem tudna védekezni.

Sokféle eljárási cselekmény van, házkutatás, tanúkihallgatás, szemle stb. A már korábban írt okból a terhelt ezeken akkor lehet jelen, ha a törvény megengedi. Így jelenléti joga van:

— iratismertetésnél,

— szakértő meghallgatásánál (tanúkihallgatásnál nem),

— szemlénél, bizonyítási kísérletnél és felismerésre bemutatásnál.

Ezenkívül jelen lehet házkutatásnál, ha az az ő házára, lakására stb. vonatkozik. Távollétében — például mert elrejtőzött — érdekei védelmében a hatóság által kirendelt képviselő van jelen.

A nyomozás során keletkezett iratokat teljes terjedelmében csak az iratismertetéskor tekinthetti meg. Viszont már menet közben megtekinthetti azokat az iratokat, amelyek olyan eljárási cselekményekről készültek, amelyeken jelen lehetett.

Ugyanígy a saját vallomásáról készült iratot és a szakértői véleményt is elolvashatja. Egyéb iratokba akkor kaphat betekintést, mondja az eljárási törvény, ha az a nyomozás érdekeit nem sérti.

A kérdezés joga a nyomozás időszakában érthetően korlátozott — ilyenkor a nyomozó hatóság kérdez és nem fordítva —, de például szembesítéskor erre is van lehetősége. Ezenkívül észrevételeket, indítványokat tehet, panasszal élhet. Például indítványozhatja, hogy szüntessék meg előzetes letartóztatását, hallgassák ki ezt, vagy azt a tanút, panaszt adhat be valamilyen kényszerintézkedés ellen.

A fentiekben felsorolt jogosultságok minden gyanúsítottat megilletnek tehát, függetlenül attól, hogy első bűntényes vagy visszaeső. De vajon honnét tudja meg jogait az, aki először kerül ilyen helyzetbe? Ennek két „módja" van. Egyfelől ő maga kérhet felvilágosítást a nyomozó hatóságtól eljárási jogairól és kötelezettségeiről, illetve azok gyakorlásának módjáról. Másfelől a nyomozó hatóság — hivatalból — felelős a nyomozásban részt vevők, — így a gyanúsított — jogi helyzetének biztosításáért, illetve érvényre juttatásáért. Vagyis köteles kioktatni a terheltet, figyelmeztetnie kell jogaira és kötelességeire is. Így például a nyomozás törvényessége szenved csorbát, ha kötelező védelem esetén nem teszik lehetővé, hogy a védő jelen legyen a gyanúsított kihallgatásán. Úgy is fogalmazhatunk:

a terhelt jogainak maradéktalan érvényesüléséért a nyomozó hatóság a felelős. Az más kérdés, hogy a gyanúsított nem köteles élni törvény adta jogaival. De a lehetőségnek meg kell lennie.

(Az ismert szolnoki ügyben éppen a nyomozás szabálytalanságai okozták a bonyodalmakat.)

Vagyis a kérdés második felére egyértelmű a válasz: a gyanúsított figyelmét a nyomozás során fel kell hívni jogaira.

2

— Igaz-e az alábbi állításom: erőszakról csak akkor beszélhetünk, ha az illető, adott esetben a sértett, mindent megtesz, hogy a tett ne következzék be?

— Vegyünk egy példát, nézzük meg a rablás tényállását. Aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el mástól, hogy valaki ellen *erőszakot,* avagy élet- vagy testi épseg elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz... Ez utóbbi az erőszakos közösülésre is igaz, csak ott az erőszak oka más.

Az utcán, sötétben három fiatalember találkozik egy nővel, akinek táska van a karján. Minden erőszak nélkül felszólítják, hogy adja oda a táskát, mert különben elveszik. A nő odaadja, s a három tettes csodálkozik, hogy rablás lesz ellenük a vád. Ők nem követtek el erőszakot és a sértett nem is védekezett. Más. Egy férfi és egy nő van a szobában, amelynek ajtaját a férfi bezárja és közli: csak akkor mehet ki, ha közösül vele. Ha a nő követeli, hogy engedje ki, de erre nem hajlandó, még ha utána engedi is „magát", az erőszakos közösülés megáll, hiszen nem várható el a sértettől, hogy előbb összeveresse magát. Még egy példa. A három fiatalember elhagyott helyen találkozik egy párral. A férfit lefogják és közlik a nővel: ha nem hagyja magát, a férfit megverik. A sértett — a nő — tehát nem védekezett, mégis erőszakos közösülésért felelnek a fiatalemberek.

Mindebből kitűnik: a kérdező állítása téves, az erőszak megállapításához nem szükséges a sértett vagy más „mindet megtevő" védekezése. (Mint a leírt tényállásokból látszik, sokszor tényleges erőszak nincs, „csupán" az élet vagy testi épség elleni fenyegetés az, amely a sértett védekezését lehetetlenné teszi, például azért, mert megijed. De ez is erőszak!)

3

— Milyen tényezőknek kell közrejátszaniuk abban, hogy az elítélt — bár jár neki — elveszítse negyedkedvezményét?

— A feltételes szabadságra bocsátás szabályaival a múlt héten foglalkoztunk. E kérdés arra vonatkozik, amikor az elítélt az ítéletben rögzített kedvezményt mégsem kapja meg.

A Btk. ezzel kapcsolatban keretszabályként rendelkezik:

a bíróság a határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítéltet feltételes szabadságra bocsátja, ha — különösen a büntetés végrehajtása alatt tanúsított kifogástalan magatartására és arra a készségére való tekintettel, hogy törvénytisztelő életmódot fog folytatni — alaposan feltehető, hogy a büntetés célja a további szabadságelvonás nélkül is elérhető.

(A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más, bűncselekményt kövessen el.)

Ez gyakorlatilag úgy történik, hogy a büntetésvégrehajtási bíró az intézet előterjesztése alapján, az elítélt meghallgatása után eldönti, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül elérhető-e az adott elítéltnél.

Az is nyilvánvaló, hogy **az intézeti előterjesztés — amely az elítélt nevelőjének a véleményét tükrözi elsősorban — döntően esik latba. Ugyanis az elítélt bv. intézetben tanúsított magatartása, megnyilvánulásai stb. azok, amelyekből következtetni lehet felfogására, szemléletére.**

A jogszabály azonban pontosan fogalmaz: a bv. intézet **előterjesztést** tesz, de a döntést a bíró, azaz a bíróság hozza.

Hogy miként lehet elveszíteni? Mindenekelőtt azzal, ha nem tanúsít „kifogástalan" magatartást, amelyet általában a sorozatos fegyelmi vétségek bizonyítanak. De az is biztos, hogy hiába viselkedik egyébként jól, ha például szökési kísérlete volt. Az intézeti nevelői véleményben benne van az elítélt személyiségének megítélése is, ebből tűnik ki, hogy van-e „készsége" a törvénytisztelő életmódra.

Végül hangsúlyozni kell: a feltételes kedvezmény — ellentétben a kérdező fogalmazásával — nem jár, hanem kiérdemelhető, a már említett magatartás- és személyiségváltozás alapján.

4

— Sokszor születik ítélet, úgymond bírói mérlegelés címén. Kérdezem, van-e ennek határa, korlátja?

— E témával már számos esetben foglalkoztunk, de az olvasók egy része még mindig nem érti. Amikor a tárgyalást berekesztik, a bíróság ítélethozatalra visszavonul. Mi történik ezen a zárt tanácskozáson? A bíróságnak néhány kérdésre válaszolnia kell, s ezután alakul ki maga az ítélet. Így elsősorban arra, hogy történt-e bűncselekmény és azt a vádlott valósította-e meg?

Erre a bizonyítékok alapján, azokat mérlegelve lehet válaszolni. A törvény kifejezetten deklarálja, hogy a bíróságnak a bizonyítékokat szabadon kell értékelnie és belső meggyőződésük szerint kell dönteni.

Azaz a bírói mérlegelés a bizonyítékok értékelésére vonatkozik és nem másra. A jogtörténetben ismert az úgynevezett kötött vagy formális bizonyítási rendszer. Ebben az egyes bizonyítékokat rangsorolták, voltak teljes értékű és részértékű bizonyítékok. Például két tanú egybehangzó véleménye teljes értékű bizonyíték volt, s mondjuk, hiába utaltak egyéb tények a vádlott ártatlanságára, a bíróság keze meg volt kötve, el kellett ítélnie a vádlottat, mert nem értékelhetett szabadon.

Más oldalról megvilágítva: két tanú egybehangzóan állítja, hogy a vádlott ütött először. Egy tanú pedig a fordítottját, azt, hogy a sértett. Ha nem lenne megengedett a bírói mérlegelés, akkor a két tanú vallomása alapján már el is lehetne ítélni a vádlottat, holott lehet, hogy az egy tanú mond igazat.

Amikor azonban a bűncselekmény tényében és a vádlott által való elkövetésében a mérlegelés alapján már döntött a bíróság, a továbbiakban már nem mérlegel, hanem szakismerete és a jogszabályok alapján **dönt.** Így abban, hogy bűnös-e a vádlott — vagyis szándékosan vagy gondatlanul követte el a tettet, esetleg véletlenül —, meg kell-e őt bűntetni — nincs-e valamilyen bűntethetőséget kizáró ok stb. —, s végül a büntetés mértékénél gondosan vizsgálnia kell a súlyosító és enyhítő körülményeket. Ez utóbbi kérdésekre tehát nem „bírói mérlegelés" alapján válaszol, hanem a tények és az általa valódinak tartott bizonyítékok és jogszabályok alapján.

S még annyit: azt, hogy melyik bizonyítékot találta valódinak, mérlegelheti, de a döntést az ítélet indoklásában pontosan meg kell okolnia. Például így: X. tanú vallomását azért nem vette figyelembe a bíróság, mert a helyszíni szemle során kiderült, hogy nem láthatta pontosan az eseményeket. Tehát az indoklási kötelezettség a tulajdonképpeni korlátja a bírói mérlegelésnek.

Dr. L. Gy.

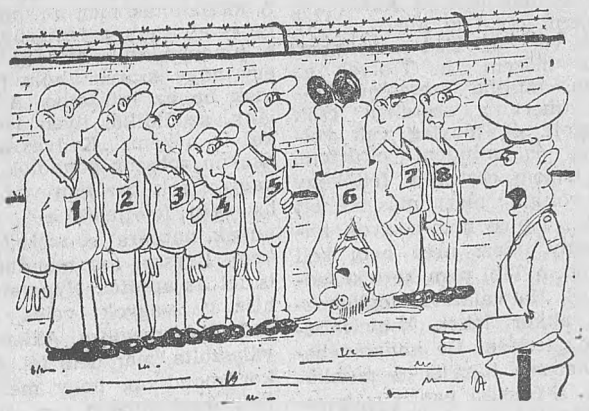

Már megint rosszul varrta fel a számát, Kovács!

Juhász Attila (Sopronkőhida) rajza

Ki a vamzer?

Szaszkó János, aki egyik vitacikke végére elfelejtette odaírni a nevét, s ezért társai „gúnyolták", a fenti címmel vita indítását javasolta. Úgy látszik, ez a vitatkozókedv egyre szélesebb, mert már másik témában — az alkoholizmus — is hasonló kérés érkezett. Örülünk az olvasók aktivitásának, s a későbbiekben nem is zárkózunk el e témák megvitatásától, de aki sokat akar, keveset markol, vagyis előbb fejezzük be azt, amit elkezdtünk.

Ám a „vamzer"-kérdésről mégis kell néhány szót szólnunk. A sajátos börtönzsargonban azokat nevezik így, akik társaikat, úgymond, beárulják a felügyeletnek, a nevelőnek. Jómagam szinte minden intézeti látogatáson hallom, tapasztalom, hogy az elítéltek egy része arra a kényelmes álláspontra helyezkedik, hogy akinek nincs valamilyen „zűrje", az vamzer. Így fordulhat elő, hogy „őszintén" beszélgetünk egy zárkában vagy tucatnyian, aztán a végén többen utánam jönnek és előadják, most már tényleg őszintén, a problémájukat, mondván: a többiek előtt nem lehet beszélni, mert ez meg az vamzer.

Eme, néhol egészen torz szemlélet miatt az az ember benyomása, hogy az elítéltek többsége úgymond vamzer, és a kisebbség a becsület és gerincesség lovagja. Mert, ugye, természetes, hogy vamzer az írnok, a zárkafelelős, a közösségvezető, az, aki rövid tartamú eltávozást kapott, akinek kedvezménye van — különben miért kapná meg, mondják — és így tovább.

Az is világos, ezt az elnevezést és a hozzá tapadó elítélést azok találták ki, akik valami rosszban törik a fejüket, vagy egyszerűen azt hiszik, hogy a bv. intézet az a terep, ahol leleményességüket, ravaszságukat mások kárára kamatoztathatják. Mert kérdem én: mi az, amiről nem szabad tudnia a felügyeletnek? A válasz logikus: a szabályzatellenes, fenyítéssel járó cselekedetről. S ha az, akkor egyenesen kívánatos, hogy a büntetésvégrehajtási dolgozók tudomására jusson, különben anarchia uralkodna a börtönben.

De miért kell ehhez vamzer? Történhet lényeges dolog a zárkában a zárkafelelős tudta nélkül? Az öntevékeny szervezet körletén az ügyeletes észlelése nélkül? A munkahelyen a brigádvezető háta mögött? A kultúrkörleten az oda beosztott megkerülésével? Persze, kisebb dolgok igen, de az intézet biztonságát, a szabályzat szellemét komolyan sértők aligha. És az említett különböző rendű és rangú vezetőknek kötelessége — ha úgy tetszik, munkaköri kötelessége —, hogy jelentsék a rendellenességeket. Ha nem teszik, őket fenyítik meg, őket éri hátrány. Ez azonban nem titok, így képtelenségnek tartom, hogy a kötelességét teljesítőket vamzernek titulálják.

Tartok tőle — s erre bizony remek példák vannak —, hogy azok, akik a „vamzerkórt" terjesztik, nem tisztességes emberek. Képzeljük el, hogy egy új ember kerül a zárkába, aki egész magatartásával jó hatással van a többiekre. Az eddigi nagyszájú és erejű „menő" úgy érzi, meginog a pozíciója, mivel a „többet ésszel, mint erővel" elv szerint legyőzték. S ekkor alattomos módon megsúgja egyik társának, hogy Z vamzer, a múltkor is azért volt „hipis", mert ő köpött. Még jó, hogy előre tudtam — teszi hozzá, mintegy igazolva — miért nem találtak semmit. Aztán egy idő után Z észreveszi, hogy kiközösítik, nem beszélnek vele stb. S a „menőt" ismét dicsfény övezi. Persze, ennél egyszerűbb esetekben is jól jön a „megbélyegzés": két elítélt valamin összeveszik, s az egyik bosszúból terjeszteni kezdi a másikról, hogy vamzer.

Így fordulhat elő, amit korábban említettem, hogy egyes helyeken már szinte mindenki vamzer, csak az a néhány renitenskedő nem, aki éppen visszatért a magánelzárásból. Mindez „önminősítésre" is kiváló: aki az én haverom, az olyan, mint én, klassz vagány, aki nem, az vamzer.

E kifejezés tehát ma már az elítélttársak lehetetlenné tételére jó, valóságos gyakorlati tartalma nincs. Hiszen, akik jelentenek, azok azt tökéletességből teszik. De ha valakit a vamzertől való félelem tart vissza a rendbontástól, az maradjon meg ebben a hitében, ha ezzel nem árt a társainak.

— f —

SAKKSAROK

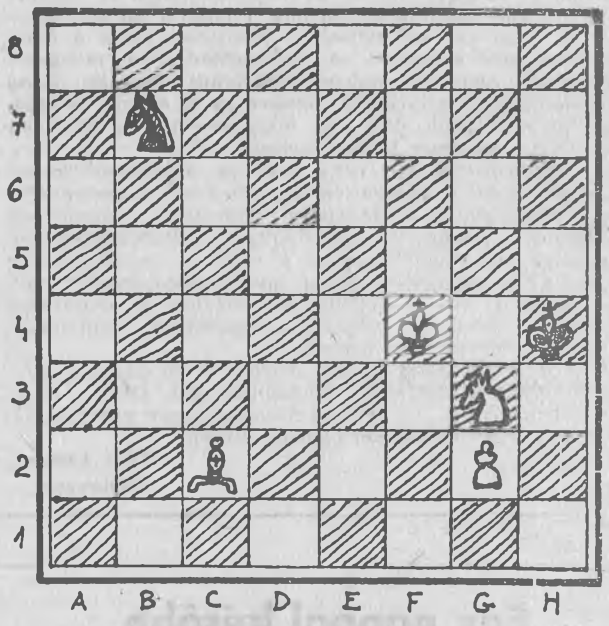

HÁROM A MATTKÉP

Világos állása: Kf4, Fc2, Hg3, gyalog: g2.
Sötét állása: Kh4, Hb7.
Matt 3. lépésre.
Kevés figura — sok gond! Ezt kárpótolja az a sikerélmény, ha sikerül megtalálni azt a három mattképet, amit az állás rejtve tart a kíváncsi megfejtők elől

Szabó János
Fővárosi Bv. Intézet

NYÍREGYHÁZA

A felújítás képei

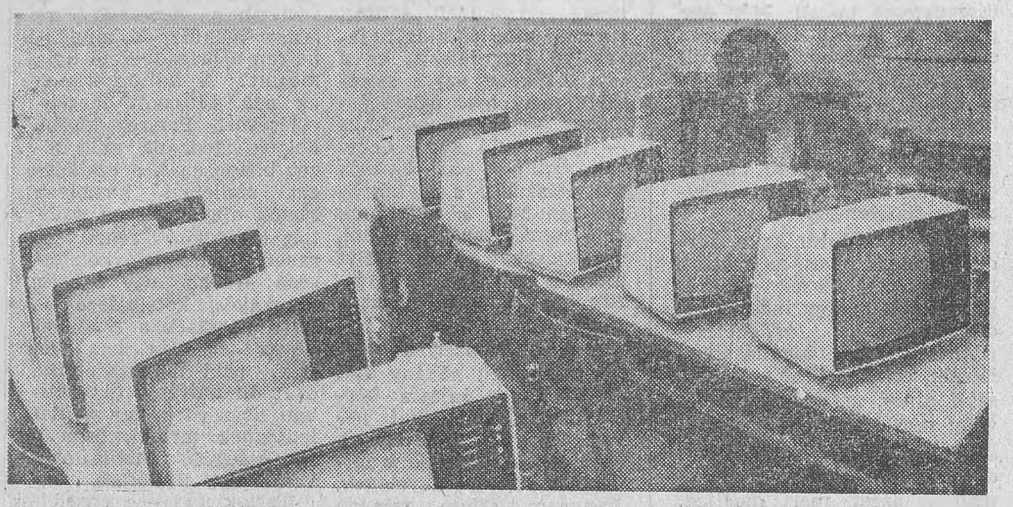

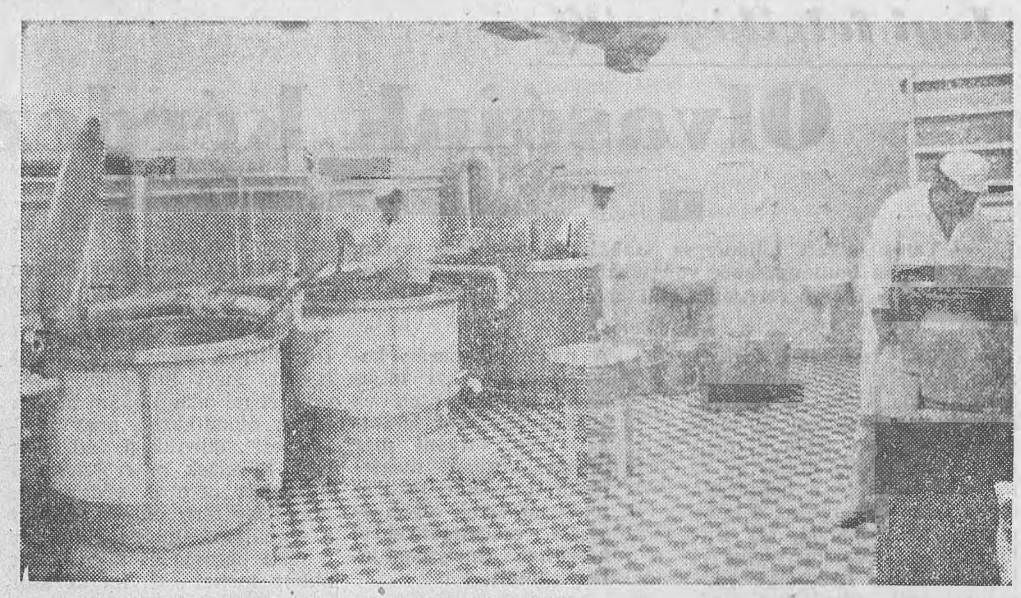

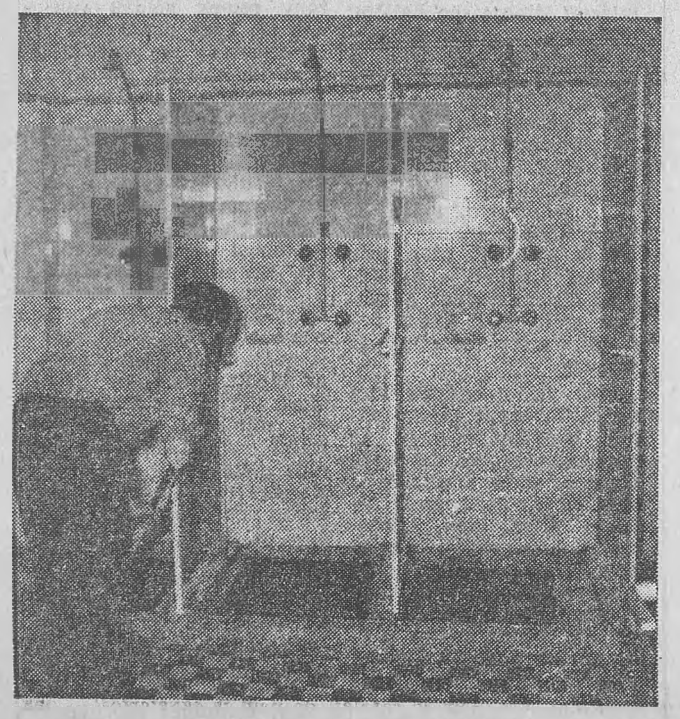

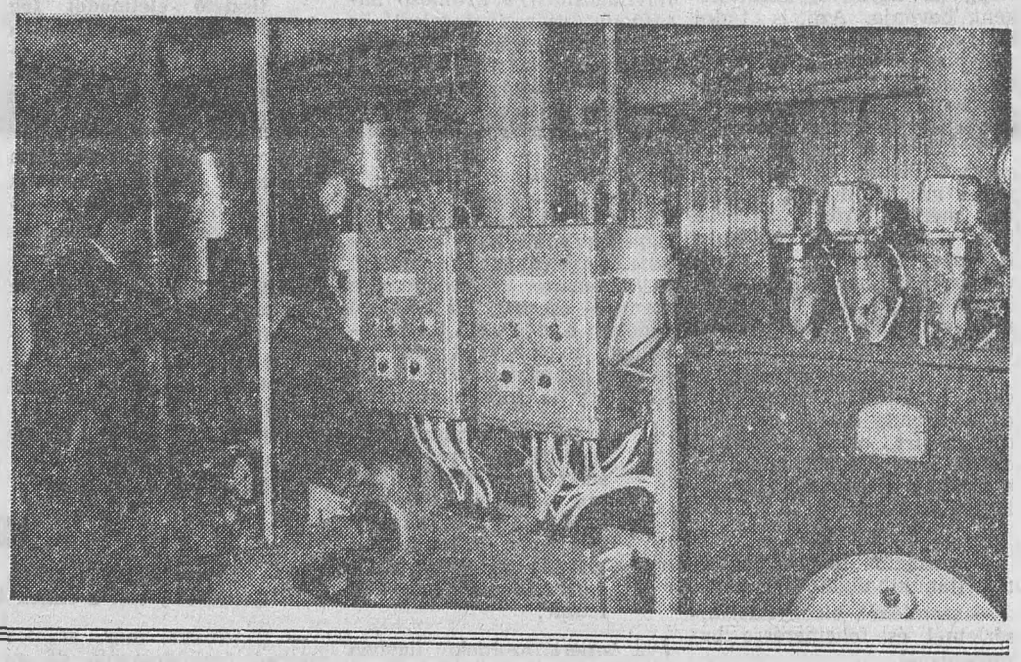

Az elmúlt időszak a felújítás sora volt Nyíregyházán. Mindez igazán időszerű volt, hiszen az épület csaknem százéves. Minden egysége, részlege megérett a felújításra, korszerűsítésre.

Képeink egy-egy részeredményt felvillantva érzékeltetik az elvégzett munkát, amelynek eredményeképpen korszerű életkörülmények teremtődtek. Azt hiszem, nem kell sok magyarázat ahhoz, hogy a régi szénfűtés helyett mennyire más a gázfűtés, ezt érzékelteti a gázkazánról készült képünk.

De ezt hivatott bizonyítani az elítéltek konyhájáról készült fotó is, hiszen csak egy pillantást vetünk rá, s máris meggyőződhetünk róla, hogy minden igényt kielégít, bármelyik civil vállalat, intézmény büszke lenne rá, vagy a konyhai dolgozók fürdője, ahol épp egy délelőtti takarítás jelenetét kaptuk lencsevégre!

Ha már a tisztaságról ejtettünk szót, érdemes egy pillantást vetni a korszerű mosodára, annak gépeire, amelyek nemcsak a bv. intézetet szolgálják ki, hanem bérmunkát is végeznek velük, mert a kapacitásából erre is bőven futja.

Ma már természetesnek vesszük, hogy a tévé ott van minden zárkában, de hát a tévé is, mint minden más tárgy, eszköz, elavul, ki kell tehát cserélni, s helyettük újat venni.

Egy képriport épp csak arra alkalmas, hogy felvillantsa a képeket, azokat a részeredményeket jelezze, melyre méltán lehetnek büszkék a szervezők, építők, s maga az egész intézet.

— á. j. —

DEBRECEN

Író-olvasó találkozó

Vannak olyan dolgok az ember életében, amiket — mialatt gyermekből emberré válik — magától érthető módon megszeret. Ilyen a költészet.

Az emberiség művelődéstörténetének kiapadhatatlan szellemi-lelki termőforrása, kín és öröm, szeretet és gyűlölet, béke és háború megállíthatatlan, kifejezést követelő gondolatzuhataga, érzéseink feneketlen kohója, mindannyiunk lelki támasztéka, vigasza. Ezért is jelentett nagy örömet számunkra, amikor a Debreceni Bv. Intézet meghívására intézetünkbe látogatott Dusa Lajos költő, a Debreceni Városi Könyvtár munkatársa, és rendkívül élvezetes, tárgyszerű előadással ajándékozott meg bennünket.

Előadásában részletesen beszélt az önmegvalósítás és felelősségvállalás kapcsolatáról, a hazafiságról és a magyar nemzeti tudatról.

Igazán jóleső érzés volt látni a nagy érdeklődést, érezni elítélttársaim körében az érdekfeszítő előadás izgalmát. Az intézeti könyvtár helyiségében mintegy negyvenen zsúfolódtunk össze, de alig néhány perc elteltével oly nagy erővel keritett hatalmába az előadás hömpölygő gondolatgazdagsága, élvezetes gördülékenysége, hogy valamennyiünkkel feledtetni tudta a kissé szűkös körülményeket. A költő előadásából világosan kiderült, hogy az ember helytelenül gondolja, hogy védtelenül áll a világgal szemben és ez a legfőbb baja, pedig a legfőbb baja az, hogy önmagával szemben védtelen, ha nincs hiteles támasza.

Különösen gazdag része volt az előadásnak a cigány lakosság társadalmunkba történő beilleszkedésének problémája, a társadalmi, közösségi normatívák vállalása, társadalmi együttélésünk feltételeinek elfogadása, s nem utolsósorban a termelő munkában történő aktív részvételük fontossága. Nagyon érdekes volt, ahogyan a költő a mi-tudat, az én-tudat, és az öntudat egymást átfogó és kiegészítő, egymásba kapcsolódó, kapcsolatláncolatáról beszélt.

A gondolatokban gazdag előadás mély önvizsgálatra, önelemzésre késztetett mindannyiunkat. Dusa Lajos költeményeinek felolvasására sajnos, már nem maradt idő. Az egy óra nagyon gyorsan elrepült.

Tóth Tamás
Debrecen

Egy nappal később...

... tehát május 4-i dátummal jelenik meg a Heti Híradó következő száma. Tekintettel arra, hogy a május elsejét követő két nap pihenőnap, a lap nyomdai munkálataira csak a vasárnapi munkanapon kerülhet sor. Mindezek ismeretében reméljük, hogy olvasóink május ötödikén, hétfőn már kézbe vehetik a lapot, hiszen a reggeli órákban a vidéki postahivatalokba is megérkezik az újság.

HARC A GYEREKEKÉRT

(3.)

Tibi nagyon ideges volt, ha megtudta, hogy itt volt a barátnőm, akivel kijárkáltam. Szóval, morgolódott, de nem mert szólni. Akkor, ha azt mondtam, hogy csönd legyen, akkor csöndben is maradt. Most már nem így van. Még a kezdet kezdetén egyszer kimentem elé a busvégállomásra. Annyira boldog volt, hogy hazakísért, pedig nem érezte jól magát. Otthon megmértük a lázát, majd kihívtam az ügyeletes orvost. Ekkor maradt itt nálam először. Kiszolgáltam, az ágyba vittem neki a kaját. Azt hiszem, rendes voltam vele. De én is rendesnek tartottam őt, hisz pénzt adott, hogy ne járjak ki.

Az anyja úgy tudta meg, hogy három gyerekem van, hogy a személyimet kivette a fáskámból, amikor egyszer náluk voltunk. De nem szólt érte egy szót sem. Amikor Erzsébet-névnap volt, ajándékot küldött a gyereknek, mintha az unokája lenne. Amikor engem másodszorra műtöttek, azt akarta, hogy a kislány nála legyen. Meg is kérdezte: *„Erzsike, nem szereted a nagymamát?”* A gyerek azt mondta; dehogynem. És így történt, hogy három hétig nála volt — addig, amíg én a kórházban voltam —, sőt azután is ott akarta tartani, hogy én pihenjek.

Mindenképpen magunkhoz akarjuk venni a két kisgyereket az intézetből. Abba viszont nem egyeznék bele, hogy Tibi a nevére vegye őket. Miért ne az apjuk fizessen értük? Bár erről nem volt szó köztünk, csak arról, hogy kivesszük őket az intézetből. Öt éve vagyok az élettársa, ez olyan már, mintha házasság volna. Az ügyvéd azt mondta: erre már kiadnák a gyerekeket, de az a probléma, hogy én nem dolgozom, vagyis, hogy Tibi az eltartóm. Hiába hét és fél ezer forint a keresete. Az, hogy nincs munkaviszonyom, mondták, hátrány. Én itthon is megkeresem ezzel a kötöttáru-összeállítással a havi tízezer forintot. Hiába helyezkednék el hirtelenjében, vagy ha megesküdnénk Tibivel, az se számítana. Még jobb is így, hogy nem vagyunk megesküdve. Így szépen beszélünk egymással, mert esetleg Tibi fél, hogy elzavarom, de én is tartok tőle, hogy elhagy. Ha megesküszünk, akkor már papír van róla, nehezebben megy a válás. Bár a Tibire lehet alapozni. De már nem hiszek annyira senkinek, hogy egész életemben együtt maradunk. Ezért nem akarok hozzámenni feleségül. Nem azzal a lángoló szerelemmel szeretem, de nagyon tisztelem. Testileg is jó. A férjem testileg abszolút nem volt jó. Akkor azt hittem, úgy a jó. Mégis, a férjem volt az első szerelmem. Azt hiszem, a Tibivel ez jobb, mintha szerelem lenne, mert a szerelem csak lángolt, és tényleg vak voltam, és mindent eltűrtem. A férjem esetében féltékeny is voltam, mert más kellett neki. Tibire nem vagyok féltékeny, mert neki nem kell senki, a Tibi nem kezd ki senkivel. Ha valakivel foglalkozna, akkor lehet, hogy féltékeny lennék. De annyira becsületesen hazajön a munkából, a fizetési papírt is hazaadja, így mindent ellenőrizhetek. Én nem élek vissza azzal, hogy Tibi szeret engem. Ha nem kapjuk meg az intézetből a gyerekeket, akkor is lakás kell nekünk. Nem élhetem le itt az életemet. Ezért kell dolgoznom nekem is. Amikor hazajön a munkából, akkor meg ő is segít. A tanácstól szövetkezeti lakást kértünk, azért gyűjtjük a pénzt. Ha meglesz, akkor kiveszem az intézetből a gyerekeket. Azt hiszem, akkor ki is adják. Még az idegent is sajnáltam, hát még a sajátomat. Amikor a férjemnél voltak a gyerekek, akkor is vettem nekik játékot. Úgy kellett megkérni a volt férjemet, hogy fogadja el azt, amit vettem. Utána a Józsika mondta, hogy a kukába került a háromszáz forintos diavetítő. A kisfiamnak még az intézetbe is elvittem a teniszütőt és a pingpongütőt. Mindig egy-egy nagy szatyor holmit viszek be az intézetbe. A kislány, az Ildikó, ilyen leveleket ír nekem: „Kedves anyu, nagyon sokszor gondolok rád, nagyon sok barátom van, soha nem felejtelek el.” Még anyák napjára is rajzolt nekem. Egyszer azt mondta: itt is fél az apjától. Nyugtattam; hisz itt vagyok veled, csak próbáljon megütni. Akkor azt válaszolta, már nem fél. Amikor mondtam, hogy mennem kell, mert dolgom van otthon, könyörgött, hogy maradjak még egy kicsit. Maradtam, aztán menni készültem, de akkor megint mondta, hogy fél az apjától. Ez rossz érzés volt

Előítélet

Két esztendővel ezelőtt még javában tombolt a vita: a vendéglátóhelyeken az úgynevezett „félkarú rablók", azaz azok a játékautomaták, amelyeken nagyobb összegeket lehet nyerni, ha maradnak, hol, milyen körülmények között maradjanak meg? Azóta már rég megszületett a hivatalos álláspont: ezek a berendezések csak néhány állami vendéglátóipari (jobbára magasabb osztályba sorolt) egységben működhetnek, olyan helyeken, ahol a kamaszok (hivatalosan: fiatalkorúaknak) nem tartózkodhatnak a játékteremben.

Bár jó ideje már, hogy ez az intézkedés megtörtént, azért még mindig gyanús, ha valakinél sok fémpénz van. Sőt: még gyanúsabb, mert napjainkban már jóval kevesebb ilyen játéklehetőség van, tehát aki egy szerény, de mégis elfogadható vacsora után a kétszáz forint körüli számlát fém tízforintosokkal fizeti ki, az... hát...

Jómagam jártam így, vasárnap este. A pincér, félreérthetetlenül gúnyos hangsúllyal kérdezte:

— Papírpénz, az nem pénz?!

Jámbor ember lévén, meglepődve kaptam fel a fejem. Először eszembe sem jutott, hogy mire célozhat a pincér. Ráadásul azt sem tudtam: egy sarokkal odébb, az egyik szomszédos étteremben több játékautomata működik, és a „nyerők", vagy az őket az utcán kifosztók nem egyszer már ebbe a sörözőbe jöttek el az áldomást meginni.

A rendőrség gyakori vendég az ilyen helyeken; most is, mintegy végszóra, nyílt a bejárati ajtó és belépett a kéttagú járőr.

Az én pincérem — összecsukva pénzestárcáját — látható megkönnyebbüléssel tette el a fizetségképpen átadott maroknyi fémpénzt, és sietősen indult üdvözölni a rendőröket.

Ők már több tapasztalattal, higgadtabban jöttek az asztalomhoz, s néhány pillanat múlva — pedig csak az újságíró-igazolványt vettem elő! — már távoztak is.

Tulajdonképpen kellemetlen volt a helyzet: egy étterembe belép két rendőr, a pincér odarohan hozzájuk, s legott indulnak a megmutatott asztalhoz — igazoltatni.

A pincér kárvallott, vagy inkább: értetlenkedő arcát nézve az jutott az eszembe: mi történt volna, ha csak egy szabadulólevél van a zsebemben?

H. A.

Ki hogyan játssza?

Az egyik fővárosi intézetből maga a zárkafelelős ragadott tollat, hogy a zárkában dúló vitát a mi közreműködésünkkel eldöntse. Hogy mit kell eldöntenünk? Azt, hogy a snapszer kártyajátékban — ha négyen játsszák — van-e durchmars.

Mielőtt az érdemi választ megkísérelnénk, azért néhány dolgot tisztázni kell. A félreértések elkerülésére. Mindenekelőtt nyilvánvaló — ha valakinek eretnek gondolata támadna —, hogy az említett zárka lakói nem kártyáznak, csupán elméleti a probléma. Noha az sem kizárt — és nem is tiltott —, hogy a sakk analógiájára fejben játsszák, lapok nélkül a partikat, ami igen jó memóriát és koncentrálóképességet kíván, s mint ilyen, remek agytorna. Tudniillik, ha a legkisebb gyanúnk is felmerülne, hogy a snapszert valóságos kártyával, pénzben, cigiért vagy kávéért játszanák, természetesen nem is foglalkoznánk a kérdéssel. Miként azt is tudjuk, hogy a sakk azért megengedett, mert szellemi sport, s csupán a győzelem kedvéért folyik a parti.

Így húsvét után igazán jó helyre osztotta ki a levelet a szerkesztő. Bármilyen hihetetlen, de csak ekkor, vagyis ünnepekkor, de ilyenkor mindig, magam is kártyázom, családi körben...

Szóval, a snapszert igazán nem szeretem, mert „hazárdjáték", kevés kombináció kell hozzá, s a szerencsének nagy a jelentősége. Tapasztalatom és tudomásom szerint ahány ház, annyi a szokás. Van, ahol „rablósnapszert" játszanak, mint az ultiban, s két lapot letesznek. Másutt egyáltalán nincs durtmars, megint másutt csak hármasban megengedett. De, s ez a lényeg: a játék logikáját tekintve, négyesben is helye van, ilyenkor a durtmarsot bemondó vagy három embertől kap, vagy háromnak fizet. Azaz a „hívás" ilyenkor nem számít. Tehát a válasz: igen.

Ha most mégis kiderülne, hogy tényleg kártyáznak abban a zárkában, bizony nyugtalan lennék. Mert akkor a következő kérdés az lehetne, hogy hány filléres, forintos alapon kell játszani? S itt már bajban lennék, mert mi gyerekkorunkban a snapszert „bunkóra" játszottuk, így is hívtuk, bunkózás. De ez logikus volt, mert nem volt pénzünk.

Azt már csak remélem, hogy a megosztott zárka ezek után egységes lesz, s ezáltal „legnagyobb" problémájuk — úgymond — megoldódik. — f —

Hozzászólás

Levél a „menőkhöz"

Nemrégiben valaki azt írta: a „menők" nem strapálják magukat, hogy véleményt nyilvánítsanak. Nos az élet cáfolni látszik ezt, hiszen az alábbi írás szerzője Tökölön zárkafelelős — tehát felnőttkorú —, s ha ő nem is, de biztos vannak mások, akik őt „menőnek" tartják. Másfelől azért is figyelemre méltó a hozzászólás, mert a szerzőnek kialakult, határozott véleménye van, s azt logikusan végigviszi. — f —

A cikksorozat felkeltette bennem az „alvó oroszlánt". Szalai P. András szerintem nem objektíven ragadja meg a „menőkre" jellemző tulajdonságokat. Leírásából kiérzem azt a belső félelmet amelyet a „menők" közelsége válthat ki belőle. Én, mint a fiatalkorúak zárkafelelőse, hogy úgy mondjam, akklimatizálódtam a börtönben, s úgy érzem, kötelességem véleményt mondani. Véleményem azért is különbözik másokétól, mert én a „menőket" nem tudom — s nem is akarom — elfogadni, mint „menőket". Mindig is azért harcoltam, hogy — ha máshol nem — a zárkában mindenki egyenrangú és -jogú legyen, egymással szemben. A Szalai-cikk arról is tájékoztat, hogy ez egy kényes téma. Én ezt sem mondanám, sőt, ha ilyen vagy ehhez hasonló problémákkal foglalkozhatunk, elviselhetőbb a szabadságvesztés büntetés.

Mi ezt a problémát a zárkában megoldottuk. Itt nincs „menő", s kívánom, hogy ez másutt is így legyen. Sajnos, azt is tudom, hogy börtönszinten ez nem így van, tehát a jelenség valóságos. Azt azonban nem tartom helyesnek, hogy a „menőséget" a ruházattal hozzák összefüggésbe. A bv. intézetben mindenkinek lehetősége van a vásárlásra, s ha valaki igazán jó ruházathoz akar jutni, pár doboz cigarettával könnyen elérheti, ehhez nem kell menőnek lenni.

Én a „menőség" kérdését másként fognám meg. Szerintem „menő" nincs és nem is létezett soha. Olyan emberek vannak, akik erejüket kihasználva terrorizálják társaikat. Ez viszont nem „menőség", hanem brutalitás! S most értem el ahhoz a ponthoz, amely valóban kényes lehet. Egy-egy zárka közössége adott, vagyis nem mi választjuk meg, hogy kivel töltjük együtt a büntetésünket. S ugye minden zárkában van egy közösségvezető, aki irányít. Előfordulhat, hogy ez a személy az én fogásom szerinti „menő". Ekkor a közösségnek kéne fellépni ellene, s nem azt csinálni, mint sokan, hogy szimpatizálnak vele, a bizalmába férkőznek, hogy őket megkímélje. Az ilyen zárka megérdemli a terrort! A nevelő és a felügyelet az ilyen emberekkel szembeni fellépést támogatja és ha tudomásukra jut, bizonyosan kiszűrik őket.

Számomra is meglepő tény, de alátámasztja az előbbieket, hogy itt a fiatalkorúaknál, ezek az úgynevezett „menők" többségükben még a nevüket sem tudják leírni! Csak a testi erejükkel rendelkeznek.

Helytelennek tartom, hogy például az írnokokat és másokat, akik bizalmat kaptak, „menőknek" tartják némelyek. Ez tévedés, hiszen ők nem erőfölénnyel szerzik előjogaikat, hanem kiérdemelt munkával. Ez egy felelősségteljes pozíciónak logikus következménye.

Vagyis az az ember, aki rászolgált a bizalomra és ezért élvez előnyöket, nem menő, míg az erejükkel „dicsekvők" az „álmenők", akiken tényleg csak máz van. Hogy én milyen kategóriához tartozom, azt döntse el az olvasó. Végül hadd fejezzem be egy kedvenc aforizmámmal — én találtam ki —: azért vigyázzunk másokra, hogy el ne veszítsük önmagunkat.

Tóth László
Tököl

Robinson szabadsága

Amikor az emberi élet miféntjére kérdezünk rá, előbb vagy utóbb, de biztosan „rálelünk" az időre, mint létezésünk egészét átfogó, azt észrevetlenül is irányítóbefolyásoló, az ember céljait keretbe foglaló kategóriára. Az időben „utazva" emlékezünk múltunkra, éljük jelenünket, tervezzük jövőnket.

A szabadságától időlegesen megfosztott egyenben fölfokozottan jelentkezik ez (a civilként jobbára csak ösztönösen megélt) időtudat. A büntetésvégrehajtási intézetek „zárt terében" lelassul az idő, legalábbis az elítélt szubjektív érzékelése szerint. Aligha vitatható, hogy az idő problematikája a szakemberek (filozófusok, fizikusok) mellett a szabadságvesztésüket töltőket foglalkoztatja leginkább. Persze az elítéltek csak elvétve vetnek papírra, erről tudományos értekezést, de „laikus" vallomásaikban (leveleikben, verseikben stb.) mindannyiszor érzékletesen fellelhető az őket folytonosan izgató idő, s az idő gyakori szinonimájaként a szabadság kérdésköre. „Ölöm az időt, tisztelettel" — válaszolja a munkájába tisztességgel belefeledkezett elítélt a lelkiismeretesség (mert azért ez igen-is gyakori!) okát firtató nevelőnek. Csak első pillanatra tűnik cinikusnak ez a magyarázat. Ha jobban belegondolunk, benne van ebben a tömondatban a szabadságvesztés lényege. Akár úgy is fogalmazhatnánk, hogy a börtönzsargon valamiképpen az értelmes munkáltatásra épülő nevelést határozta meg így, természetesen házi használatra, szókimondó szabatossággal.

Amennyiben az idővel vívott kényszerű párviadal érdemes célokért, s mindenekelőtt értelmes (emberléptékű) tevékenységben nyilvánul meg, úgy az „időgyilkos" definíció cinizmusát érezzük már annyira keserűnek, kiábrándultnak.

A közömbös tespedtségbe, passzív kívülállásba vánszorgó idő egyszerre felgyorsul, értelmet nyer, ha embert próbáló feladatok vonják el az elítéltek figyelmét. Az idő — egyébiránt elkerülhetetlen — múlásán való töprengés a börtönben (is) a rossz közérzet melegágya.

Hogy észrevétlenül (azaz értelmesen) múljék az idő, mindeneklőtt meg kell feledkezni róla. Nem szabad engedni, hogy óráról órára, napról napra kizárólag ez kösse le a jobb sorsra érdemes agytekervényeket.

A szó szoros értelmében tenni kell az idő ellen. Gondoljunk csak Robinson Crusoera, a hajótöröttre, akit egy lakatlan szigetre száműzött rossz sorsa. Robinson azáltal tudott embernek megmaradni, hogy a számára valóban végeláthatatlan időbe célokat tűzött maga elé; hogy tevékenységbe „ölte" múltja emlékképeit. A kunyhóépítés, az állatok háziasítása, a létfenntartás mindennapos gondjai, azaz a munka jelentette a megmaradás egyedüli esélyét és lehetőségét.

A reményt: Robinson szabadságát az időleges „szabadságvesztésben". **T. J.**

Pokoljárás

Ezzel a címmel írt választ olvasónk a „Körülmények hatalma(?)" című cikkemhez. Akkor és ott azt felejtettem ki, hogy a körülmények „hatalma" ellenére az egyéni felelősség sohasem tűnik el. E válasza, amely tulajdonképpen több, mint egyéni sors, nem is cáfolat, de nem is egyetértés. Ennek ellenére némi rövidítéssel érdemes közreadni. — f —

„Mint annyi család, a mienk is az alkoholtól esett szét ment tönkre. Elváltunk, de a lakás közös maradt. Két gyerekünket a bíróság a nagyszülőknél helyezte el, mivel a volt nejem az alkoholelvonóban volt, ellenem pedig büntetőeljárás indult.

De mit értem azzal, hogy elváltunk? A rezsi fizetése rám maradt, a nejem arra sem volt képes, hogy önmagát eltartsa, nemhogy a családot.

De hogyan is jutottunk ide? Ehhez kellett a gyes „előnye" és az alkohol szeretete. Hogy miből ivott? Sokan kérdezik tőlem. Én elég jól kerestem mint vonatvezető, így nem voltak gondjaink az alkohol beszerzését illetően. Aztán anyósomat biztam meg a pénz kezelésével, de a nejem fondorlatos módon mégis hozzájutott a pénzhez és ivott. Alig evett valamit, csak ivott, sokszor zugivóként. Pokollá lett az életünk, nekem és a gyerekeknek.

Végül a tanács egészségügyi osztályához fordultam, és hosszas utánjárás után sikerült őt elvonókúrára beutaltatni. Személyesesn kisértem be és igen biztam abban, hogy kigyógyul ebből a betegségéből és helyreáll a családi béke. Sajnos azonban itt volt az igazi lejtő eleje, amin nem volt már megállás.

Pedig, hogy bíztam a gyógyulásában. Ha rajtam múlott volna, mindenre képes lettem volna. S erre mi történt? Az első látogatáskor „összedőlt" a világ, a nejemből pálinkaszag áradt. Kérdésemre, hogy ez miként lehetséges, elmagyarázta: szedetik velünk a tablettát, de mi megtanultuk, hogy csak a nyelvünk alá dugjuk, aztán kiköpjük. Aztán azt is közölte, hogy az intézmény kazánházában lehet bármilyen mennyiségű alkoholt venni.

Természetesen én tájékoztattam erről az illetékeseket, remélve, hogy így megszűnik az ilyesmi. Erre a nejem úgy válaszolt, hogy a legközelebbi látogatáson bemutatott egy férfit, aki szintén beteg volt és közölte, hogy vele fog összeházasodni. Most már a főorvoshoz mentem. Annyit elértem, hogy elkülönítették őket, s később a lovagot el is bocsátották az elvonóról, mert a nővér tetten érte a feleségemmel.

Teljesen kiborultam, beutaltak az idegosztályra, de nem mehettem, mert ott volt a ház, a jószág és nem utolsósorban a gyerekek. Még mindig reménykedtem a boldog családi életben, de a nejem tovább ivott. A sok nyugtatótól egészen kába voltam már. Végül megkértem szüleimet, hogy a klinikai kezelésem alatt vállalják el a gyerekeket. Ők megtették, de sajnos én öcsém biztatására elmentem egy pótszilvesztern nevezett mulatságba. Arra gondoltam persze, hogy ettől az állandó depresszióm valamit javul. Gyógyszerre fogyasztottam alkoholt, amitől elmúltak a gondjaim, és sikeresebbnek látszott az életem. Így aztán természetesen beleavatkoztam az öcsém vitájába, s ebből lett a bűncselekményem, amiért elítéltek.

S ki a nagyobb vesztes? A gyerekek, akik elvesztették átmenetileg az apjukat is. Viszont hamarosan ismét köztük lehetek, ehhez mérten viselkedem és dolgozom. S nem akarom, hogy a gyerekek az alkohol miatt állandó rettegésben éljenek, lelkileg összetörve.

Én az alkoholistákat nem ítélem el. Sőt, az a véleményem, hogy betegség, amely azonban súlyos társadalmi problémákhoz vezethet, s aminek kifejlődését csak mi, a környezet akadályozhatjuk meg, noha az én példám nem egészen ezt igazolja. S mégis azt mondom: a nejem sem szokott volna rá a gyes alatt, ha többet vagyok mellette, a családdal. Sajnos, a szolgálat és számos társadalmi kötelezettség ezt nem tette lehetővé, így végső soron a távollétemet a család sínylette meg.

Persze, neki ez nem mentség, nem magyarázat arra, hogy több ember életét tette tönkre, bélyegezte meg.

Rónavölgyi Sándor
Sátoraljaújhely

Amit csináltam, kétségtelenül az volt a legkönnyebb út. Mert szórakozni is vágytam, a pénz is hajtott, meg el is keseredtem. Miután különmentünk, egy fél évig dolgoztam normálisan, csak azután kezdtem a „kijárást". A férjem is megtette, hogy idehozta a nőt. Ez elkeserített. No meg a házasság ideje alatt hányszor megvert! Olyan is megtörtént, hogy elkaptam egyszer a Tengerszem presszóban és amikor verni kezdett, a rendőr bilincset tett a kezére. Én meg könyörögtem a rendőrnek, hogy engedje el, nem bánt többet. De bármi is történt, én elejétől végig hibás és könnyelmű voltam. Rábíztam az anyósomra a gyerekeket, amíg elmentem pénzt keresni, szórakozni. Remélem, a gyerekeim nem tudják meg, hogy pénzért csináltam a férfiakkal.

Abban az időben átlag napi kétezer forintot kerestem. De nem tettem félre semmit. Nem becsültem sokra azt a pénzt. Amiért most megdolgozom, bizony ezt megbecsülöm. Számolgatok, hogy ennyi meg ennyi kell erre, arra, a többit meg félreteszem. Akkor könnyen jött, de könnyen is ment. Azt játszottuk, hogy megkerültük a Balatont taxival, meg lementünk Kalocsára, a börtönbe, a húgomhoz taxival. A pénz nálam nem tartott semeddig sem. Engem a magány vitt rá erre. Mert sehová sem tartoztam. Nem volt férjem, a gyerekek az anyósomnál voltak. Hová mehettem volna? Ilyenkor aztán neki az éjszakának. Akármennyit kerestem, mind elment. Taxi, borravaló, belépők, vacsorák. Ha valami különlegeset akartunk enni, bejártuk egész Budapestet. Ez nem volt olcsó mulatság. Amit akkor megkerestem, elment az éjszakában. Általában idehoztam a férfiakat, ritkábban szállodába mentünk. Amikor idehoztam, akkor azt hazudtam, hogy nem az enyém a lakás és ezért mindig kértem még száz forintot. Amikor éjszaka elindultam szórakozni, nagyon drága cigarettákat szívtam, naponta két dobozzal. Öltözni csak butikokból öltöztünk. Nagyon sok holmim volt, de hamar tovább is adtam rajtuk. Elajándékoztam a nővérem lányának vagy másnak. A ruháim között ma egyetlen darab sincs, amelyik abból az időből származna. Akkoriban egészen másfajta életet éltem. Nem volt pénzgondom, hiszen bármikor kimehettem a Körútra és felszedhettem valakit.

Egyszer a Savoyban ültem, egyedül. Pénz is kellett, meg unatkoztam is. Mellettem ült egy ember, akit megszólítottam, hogy még mindig unatkozik? Azt válaszolta: még igen. Mondtam neki, ha ráér, üljön mellém, hogy ne unatkozzon. Ezután a Magyar utcába mentünk taxival és onnan hozott valami külföldi pénzt. Aztán ide jöttünk. Már a taxiban megjegyezte — mert a taxist is ismertem, a húgom sráca volt —, barát ide nem jön be, ahol lakom. És elővette a pisztolyát. Amikor bementünk, mondtam neki, tegye a sufniba, mert így nem lesz jó. De a fegyvert nem tette le. Arra gondoltam, olyasmire akar kényszeríteni, amit nem tennék meg. De rendes volt. Viszont, amikor a húgom kopogott, már kapta is elő a pisztolyt. Beengedte, aztán rendesen fizetett, nem is szemétkedett.

Volt olyan, aki meg akart fojtani. Vagy azért, mert előre kértem a pénzt, vagy azért, mert ez volt a bolondériája. Én ezekre számítva soha nem vetkőztem le felülről, csak alulról. Ha azt kérte, hogy vetkőzzem le, vagy más egyebet, mondtam neki, azt kitől kérje. Az ügyfeleim általában középkorúak voltak, néha akadt egy-két fiatalabb.

Az Ibolya — ahová jártunk — ma már jobb hely. Már kidobólegény is van. De én nem járok arra, csak hallottam. A közelben van egy fényképész. Oda volt leadva néhány tekercs fényképem, de nem mertem elmenni érte, nehogy meglásson valamelyik ismerős lány. Még köszönni sem akarok nekik. Én már teljesen kiléptem a buliból. Meg sem ismerem őket. Én utólag úgy látom: mert a férjem itthagyott három gyerekkel, hát ezért kerültem én erre az útra. Aztán a másik téma: a pénz. Az nem érdekelt, ha egy-egy napig mással járt a férjem. Csak attól féltem, hogy valakibe belebolondul, hogy elhagy engem. Most, hogy visszavondolok: nem volt jó férj és férfi, de még apa sem. Beszélgetni is alig beszélgettünk. Hazajött éjszaka, elé raktam a kaját, s már le is feküdt. Talán az tartott mellette, hogy tudtam, más is kell neki, nemcsak én. Kívántam őt, de nem tudott kielégíteni. Hiányoltam a gyengédséget. Egyszer virágot vett nekem és mondta az árusnak, hogy szépet adjon, mert a feleségemnek veszem. Vagy tudta, hogy nem iszom, és mondta, szeretne egyszer spiccesen látni.

Most már végképp leszámoltam vele. Ha aranyból volna, ha nem tudom, mit rakna elém, akkor se kellene. Amennyire szerettem és imádtam, nem tudom miért, most annyira gyűlölöm —, de tudom, hogy miért. A nő miatt. Tudta, hogy a gyerekekért élek-halok. Pénz se kell tőle, csak hagyja itt nálam a gyerekeket.

S. Gy.

(E)ÜGYES JÁTÉKOK

„Kérem, én még nem játszottam, Nem játszottam, nem játszottam, Játszani szeretnék mostan."
(Szép Ernő)

Köztudott, hogy a játékok célja az unalom elűzése és a szabadidő hasznos eltöltése.

Az emberek fantáziája végtelen... Ebből a hatalmas tárházból merítettem olyanokat, amelyek leginkább a magukat a börtönök „elitjéhez" tartozók számára nyújtanak kellemes (?) időtöltést.

Éhezősdi

Megfigyeléseim szerint a legegyszerűbb játékok egyike. Lényege az aktív fogyókúra; egyszerűségét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy nincs hozzá szükség semmilyen segédeszközre. A játékos egyetlen feladata, hogy valamilyen kitalált okra hivatkozva, tartózkodjon az evéstől. Ennek eredményeképp — a második fordulóban — úgynevezett „tömés" következik.

A művelet roppant egyszerű; a játékos torkán egy gumitömlő segítségével némi pépes ételt — elkészítési költsége a játékost terheli — juttatnak le a gyomrába.

Mint minden játékban, itt is akadnak csalók: ők csak terjesztik az evés megtagadásának hírét, miközben ritkán saját; gyakrabban társaik csomagját dézsmálják.

Gyógyszerevősdi

Egy fokkal bonyolultabb, mert az unaloműzés eme formájához már társakra is szükség van. A játék azzal indul, hogy a játékos megfelelő partnert keres, azaz megvesztegethető egészségügyi írnokot, aki — némi ellenszolgáltatás fejében — hajlandó a megrendelő kívánsága, vagy drágább esetben: a cél érdekében a szakmai tapasztalatokra támaszkodva, a saját maga által kiválasztott gyógyszerek összegyűjtésére és átadására. Ha (esetleg) ez nem megvalósítható, akkor — hiszen a játék mindennél fontosabb! — a zárka- és körlettársak erre hajlamos „játékostársaitól" is beszerezhetők (igaz, némileg drágábban) a pirulák, drazsék. Nem a minőség, azaz az eredeti gyógyászati cél számít ilyenkor, hanem a szín és a mennyiség. Öt nagy darab sötétbarna nyilvánvalóan többet ér, mint egy vacak, apró fehér... nem?

Ha két-három marokra való már összegyűlt, akkor kezdődhet az újabb forduló: a játékos egy bohókás mozdulattal mindezeket beveszi, természetesen mások jelenlétében. Ha senki nem látja, akkor oda a játék — ki szólna az egészségügyi szogálatnak? Pedig itt nekik meghatározó szerepük van, hasonló, mint a futballban a vonalbíróknak. Eldönt(het)ik: helyi gyomormosás kell csak, vagy a játékos — jól sikerült esetekben az illető ilyenkor már eszméletlen — külső kórházba szállítandó?

Vannak — ritkán — óvatlan játékosok is. Valamit kifelejtenek a játékszabályokból, és ilyenkor — mint más játékoknál is szokásos — a mérkőzés eredményét törlik.

Erről azonban a játékos már sohasem szerezhet tudomást.

Vasnyelősdi

Elérkeztünk az (e)ügyes játékok királynőjéhez. Csodálatos, feledhetetlen szórakozásban lehet része annak, aki szereti az effajta időtöltést.

A lényeg az, hogy az evolúció évmilliói alatt kialakult étkezési ösztönöket páratlan akaraterővel semmibe véve, emészthetetlen használati tárgyakból (bármelyik vas- és edénybolt áruválasztéka alkalmas ezek áttekintésére) kell kialakítani az étrendet. A második fordulóban minden valószínűség szerint egy gyomorműtét vár a játékosra. Persze, az is megtörtént már, hogy ez elmaradt; ilyenkor az előbb már említett felsőbb fórum mondja ki a végeredményt — szintén a játékos tud(a)ta nélkül.

Falcosdi

Ezt már méltán nevezhetjük a játékok királyának. A statisztikát tekintve, a legnépszerűbbek közé tartozik.

Kutatásaim szerint a kifejezés eredete a fa-, illetve a fémmegmunkáló szakma hőskorában is ismeretes volt: azt jelentette, hogy a megmunkálandó anyagból kivágnak egy bizonyos részt. Ennek szellemében jár el a játékos, amikor saját magát „munkálja" meg, lehetőleg egy ütőér közvetlen közelében. Két dolog szükséges a művelethez: egy, a nyiszálásra alkalmas, éles vagy kiélezett szerszám és valamilyen indok („rám szállt az őrség", „elhagyott a szerelmem", „nem fogad a nevelő"), és máris kezdődhet a móka. Ha már tócsában áll a vér, értesítendő az örökké éber eü. szolgálat — s gyors intézkedésüknek köszönhetően, egy játékossal TÖBB marad a pályán, azaz életben. Minden kezdődhet elölről...

Odafigyelősdi

A játékosnak itt sincs semmiféle segédeszközre szüksége. Teendője csupán annyi, hogy érzékszerveit és ép eszét, emberi mivoltát rendeltetésszerűen használja. Ha a tapasztaltakat nem tragikusan, hanem komikusan fogja fel — még jól is szórakozhat, miután (időben) értesítette az egészségügyi szolgálatot.

Reményi Csaba
Állampuszta

★

Az előbbi cikk szerzője, sajnos, régi munkatársa a Heti Híradónak. Érdekes cikkeivel, megfigyeléseivel egy időre eltűnt a belső nyilvánosság elől — már-már örülni kezdtünk, hogy egy érdemes szerzővel kevesebb van. Azt hiszem, a Heti Híradó az egyetlen újság, ahol ezek a mondatok tökéletesen helyénvalók — hiszen nálunk, ha valaki eltűnik, általában azt jelenti, hogy szabadult. Jelen esetben kivételről beszélhetünk: hosszabb időbe telt, mire a szerző megtalálta az utat a szerkesztőséghez új helyéről, Állampusztáról. Időközben ugyanis átszállították.

Papírra vetett gondolatai — gondolatébresztőként hatottak. Következzék tehát a folytatás egy „határterületről", azaz olyan — nem is tudom hogyan nevezzem: foglalkozási ágról? hétköznapi gyakorlatról? felfogásrendszerről? — területről, ahol a börtönkapu nem hat elválasztólag; igaz, többen Baracskán belül, mint kívül, de sokan mondják: aki autót vezet, fél lábbal mindig „bent" van.

Számolósdi

A kellékek: (ál)tudományos képzettség, külföldi és — sajnos — belföldi kiadványokból átvett táblázatok, amelyek azt mutatják meg csalhatatlan (!) biztonsággal: egy egységnyi mennyiség valamilyen alkoholfajtából mennyi idő alatt szívódik fel annyira, hogy — gépjármű-ellenőrzés esetén — a szonda már nem mutatja ki. Van, aki sörben számol, más borban; a tömény italoknál inkább az átszámítások a divatosak (egy üveg sör egyenértékű fél deci töménnyel vagy egy deci borral stb.). Hivatásos sofőrök és úrvezetők között néha parázs vita alakul ki: van, aki nyugati folyóirat sokszorosított adataira esküszik, más egy hazai nagy vállalatunk — reklám céljával is terjesztett — táblázata alapján iszik vezetés előtt vagy éppen: közben, egy pihenőnél. A játéknak különös izgalmat ad, ha az adott gépkocsi vezetője kiszámolja: most ezt és ezt megiszom, ez ekkor és ekkor szívódik fel, ha tehát negyedórán belül szondáztatnak, akkor ki kell húznom x időt, és utána véralkohol-vizsgálatot végeztetnem, mert addigra felszívódik a hatás, és a bíróság előtt majd arra hivatkozom, hogy a szondát előttem már másoknál használták, azért színeződött el...

Matematikusokat megszégyenítő gyorsasággal tudnak ilyenkor a játékosok osztaniszorozni. S hogy a tanulságokat hol vonják le? Hát... hol itt, hol ott...

Gyógyszeres vezetősdi

Ez az előbbi játék továbbfejlesztett változata. A matematikai tudást még csak-csak megszerezheti mindenki saját maga is, ehhez a játékhoz azonban segítőtársak is szükségesek: olyan, az egészségügyben dolgozó ismerősök, akik megrendelés szerint tudnak recepteket szállítani.

A játék lényege: ki tud olyan gyógyszert vagy gyógyszer-kombinációt mondani, amely az alkohol hatását közömbösíti, és belföldi forgalomban is kapható? A „tapasztalt", „gyakorlott" vezetők kapásból sorolják a legkülönfélébb, csalhatatlannak ítélt összeállításokat. Csalhatatlannak persze abban az értelemben, hogy az esetleges szondáztatás semmit sem mutat ki. Szó sincs arról, hogy az ittasságot mulasztja el, ismét józan, az összes — az autóvezetéshez szükséges — érzékének birtokában lesz az illető: „csak" a szonda jelzése a fontos.

Társaságban, beszélgetés közben remekül lehet szórakozni, licitálni a másikra: „az semmi, én egy sokkal jobbat tudok..."

A „játék" többbesélyes, mint a totóban bizonyos típusú szelvény. Vagy szondáztatnak — vagy nem... vagy indul szabálysértési eljárás, vagy nem... vagy történik karambol, vagy nem... vagy meghal valaki, vagy nem...

— H —

Egy felhívás nyomán

Elindult valami, ami, reméljük, tényleg csak a kezdet. A lap március 8-i számában „Illúziók nélkül" címmel írás jelent meg, amely felhívást tartalmazott: kértük olvasóinkat, hogy írják meg azon munkáltatók címét, akikről tudják, hogy foglalkoztatnak szabadulókat.

Hegedűs János baracskai olvasónk rögvest küldött is egy általa ismert címlistát. Mielőtt azonban ismertetnénk a közölteket, néhány mondat erejéig térjünk vissza az eredeti írásra, hátha nem mindenki olvasta.

A lényeg: a szabadulók egy része panaszkodik, nyilván nem ok nélkül, hogy nem tud elhelyezkedni, illetve nem talál olyan munkahelyet, ahol szállást is adnak. Ugyanakkor az is köztudott, elég, ha az újságok álláshirdetéseit nézzük, hogy a vállalatok egy része munkaerőhiánnyal küszködik. Ráadásul olyan munkakörökben (segéd- és betanított munkásokban) van hiány, amelyek nem kívánnak szakértelmet, legfeljebb némi odafigyelést és szorgalmat. Ilyen módon a cégek az általunk ismertnél sokkal tágabb körben, nem zárkóznak el a szabadulók foglalkoztatásától. Vagyis egyfelől van kereslet, másfelől van kínálat, de a kettő valahogy nem jön össze, főként az információk hiánya miatt.

Ezért gondolta azt a szerkesztőség, hogy a nyilvánosság lehetőségét felhasználva felhívással fordul az olvasókhoz. Írják meg, hogy ismereteik szerint mely vállalatok, intézmények azok, amelyeket nem zavar, ha a munkára jelentkező szabadulólevelet is mutat. (Igazán megnyugtató az lenne, ha olyan vállalatok neveit kapnánk meg, amelyek a börtönből írt levelekre válaszoltak hivatalosan, s eme válaszokról szóló levél eredetijét vagy másolatát is megkapná a szerkesztőség.) Ilyen módon egyre bővülő címlistával rendelkeznénk, amelyet bizonyos időközönként közölnénk a lapban, s ez mindenképpen segítség lenne a szabadulóknak.

S most nézzük az olvasónk által leírt cégek neveit: **Ganz-MÁVAG Bp. 1081 Vajda Péter u. 12., Kőbányai Sörgyár. Bp. 1487 Jászberényi út 7—11. Pf. 43., Nagykanizsai Sörgyár kirendeltsége, Keszthely 8360, Zala Megyei Állami Építőipari Vállalat, Zalaegerszeg, Kossuth utca 11., postacím: Zalaegerszeg 8901, postafiók 220.**

Lehetséges, hogy a címek nem egészen pontosak, de a cégek nevei a fontosak, hiszen a név alapján megtalálhatók.

Reméljük, hogy e mostani levelet újabbak követik, ily módon egymáson segítenek olvasóink. Tehát várjuk a további címeket, ez, úgy hiszem, közös érdek!

S még valami. A lap nyolcadik oldalán megtalálható a szerkesztőség címe. Akik szabadultak és sikerült elhelyezkedniük, erre a címre írjanak kintről, hogy társaiknak így kínáljanak munkalehetőséget. Ebből csak haszna származhat mindenkinek.

—f—

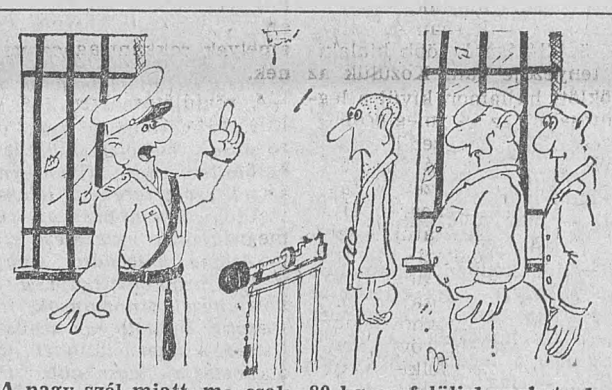

A nagy szél miatt ma csak 80 kg-on felüliek mehetnek sportfoglalkozásra

Juhász Attila (Sopronkőhida) rajza

„Ne hagyj itt!"

(1.)

Még az utolsó napon is dolgozott. Megtehette, ő volt az irigyelt nevelőírnok. Nem azért dolgozott, mert nagy szükség volt még mindig a munkájára, az utolsó napon is, hiszen feladatait már elmondta, megmutatta utódjának, aki két napja ott ült az irodában. Dolgozott, mert félt a szabadulózárka magányától, nem akart egyedül lenni, amíg lehetséges volt.

Délután fél ötkor jöttek érte. Éppen annyi ideje volt, hogy átöltözzön civilbe, máris zárt a letéti raktár. Még egy búcsúpillantás a körletre, aztán indulás a „vigyorgóba".

Kétszemélyes zárkába lépett be. Semmiben sem különbözött a többi zárkától, legfeljebb annyiban, nem emeletes ágyak voltak, nem stokik, hanem székek.

Kis csomagját ledobta az ágyra, kétszer-háromszor végigsétált a zárkában, aztán leült az egyik székre. Az asztalról egy napilapot vett fel, amit még ő készített be a délelőtt folyamán. Átlapozta az újságot anélkül, hogy legalább egy címet elolvasott volna. Felállt, ismét sétálni kezdett, majd a vízcsaphoz ment, ivott egy kortyot, aztán a tükörbe nézett.

— Szőrös vagyok — állapította meg, végigsimítva az arcát. Legyintett, majd reggel, lesz időm akkor is.

Kattant a zárka ajtaja, a szakács kukkantott be az őrrel együtt.

— Az utolsó vacsora — vigyorgott a fehérköpenyes —, hozd a csajkát.

Szótlanul vitte az ételesedényt az ajtóhoz, a szakács kis híján telerakta sertéspörkölttel, aztán kezet nyújtott.

— Hát viszlát, remélem, nem itt találkozunk.

— Szia, legyetek jók, és neked is mielőbbi szabadulást.

Leült, belekóstolt az ételbe, nem esett jól, félretolta. Jó volt a vacsora, a szakács is kedvezett neki az elosztásnál, mégsem ízlett, nem kellett.

Végigdőlt az ágyon, tekintete a plafonra tapadt. Egy légy sétált ott álmosan, azt követte szemével. A légy felrepült, egy ideig körözött a zárkában, majd leszállt a csajka szélére.

— Hadd egyen — dünnyögte nagyot nyújtózva.

Elfordult az asztaltól, mintha nem akarná zavarni a legyet az evésben, pedig az nem zavartatta magát, nyugodtan kóstolgatta a pörköltet.

Lassan szürkülni kezdett a zárkában, a villanyt valószínűleg elfelejtették felkapcsolni. Nem törődött vele, behunyta a szemét. Igyekezett nem gondolkodni, aludni szeretett volna, azonban az álom elkerülte szemeit.

Már hosszú ideje feküdt, kényszerítve magát arra, hogy ne gondolkodjon, amikor hirtelen felkapcsolták a villanyt, fény árasztotta el a zárkát. Kinyílt a tátika, beszólt az őr:

— Aludni akar? Hosszú még az éj.

— Sajnos — válaszolt fanyar mosollyal.

— Szeretne egy nappal öregebb lenni, ugye?

— Igen — mondta, bár legszívesebben nemmel felelt volna.

— Na jól van, ágyazzon meg és feküdjön le, nemsokára visszajövök lekapcsolni a villanyt. Vagy akar még olvasni egy kicsit?

— Nem. Köszönöm, nem olvasok, inkább megpróbálok aludni.

— Igaza van, úgy gyorsabban halad az idő.

Gyorsan megmosdott, megágyazott és lefeküdt.

— Az utolsó éjszaka — sóhajtott. — Holnap szabad vagyok és nincs hova mennem. Még jó, hogy az utolsó pillanatban a nagybátyám azt írta, van nála helyem, szívesen befogad. Különben biztos a nyakamba sóztak volna egy pártfogót. Minek pártfogó? Nekem úgysem tud segíteni. Vissza tudja adni a családom? Tud otthont teremteni nekem? Nem! Akkor minek? A feleségem, igen a feleségem...

Lehunyta a szemét, máris látta a feleségét. Felnyögött.

— Ki tudja, hányadikat öleli, csókolja azóta! Még jó, hogy nincs gyerekünk, az fizetne rá.

A tárgyalás jutott eszébe, amikor elítélték. Elmosolyodott. A sértett még ott is reszketve nézett rá, pedig testalkatra sokkal erősebb volt, mint ő. Ma sem értette, honnan vette akkor az erőt, hogyan tudott akkorát ütni, hogy egy ütéssel eltörte az állkapcsát.

— Nem lett volna szabad belerúgnom, amikor már feküdt, vérző fejjel. Egyáltalán nem lett volna szabad megütnöm, hiszen sohasem a férfi a hibás. Ha egy nő nem akarja, akkor nincs alkalom — meditált magában.

Ezért az egy ütésért és rúgásért kapott két és fél évet. Igaz, az ütést követően elesett a sértett, beütötte a fejét és ebbe csaknem belehalt.

Nem fellebbezett, bár az ügyvédje akart. Az ügyész belenyugodott az ítéletbe. Talán lett volna esélye az enyhítésre, de unta már a kihallgatásokat, a tárgyalásokat. Így is csaknem fél évet töltött előzetesben. Még szerencse, hogy volt nála letartóztatáskor négyezer forint, mert ebből tudott magának venni cigarettát, és tisztasági szereket, amíg nem dolgozott. Feleségétől nem fogadott el semmit, nem írt neki egyetlen sort sem, pedig küldött neki csomagot is, amit ő felbontatlanul visszaküldött. Az asszony szeretett volna beszélni vele a tárgyalás után, de erre sem volt hajlandó. Ott ugyanis kiderült, hogy a felesége csaknem az első pillanattól kezdve csalta ezzel a férfival.

Végül mégis az asszony adta be a válópert, mintegy fél évvel ezelőtt, akkor látta utoljára. Olyan szép volt, mint amikor megismerte. Haja ugyanolyan hosszú, szőke, szeme csillogó kék, alakja karcsú, mintha nem múlt volna el azóta tíz év. Egy pillanatra a szívébe hasított valami, a torkában gombócot érzett, amikor meglátta a nőt, de aztán erőt vett magán, és közömbös hangon váltott vele néhány szót.

Az asszony is nagyon megnézte őt, bizonyára elégedetten látta, hogy kissé megtört, erősen őszül.

Nem tartott sokáig a tárgyalás. A férfi mosolyogva hallgatta a válóper okául felhozott érveket, amelyekből csak egy volt igaz, az, hogy börtönbüntetését tölti. A többi koholt vád volt, de ez nem zavarta. Beleegyezett a válásba, teljesen mindegy, hogy kinek a hibájából mondják ki, csak minél előbb vége legyen a pernek.

A munkahelyére visszavárják. Közölték vele, amikor kiküldte a munkahelyes levelet, de tudta, hogy nem fog visszamenni. Érezte, nem tudna a feleségével egy munkahelyen dolgozni. Nem tudná elviselni a mindennapos találkozásokat. A levelet csak azért küldte ki, hogy a börtönben tudja igazolni, van munkahelye.

Nem tudta, hova megy dolgozni, sőt, azt sem, hogy hol lakik majd. A nagybátyjához nem megy, az biztos, nem akar ő terhére lenni senkinek, de azt sem akarta, hogy őt valaki irányítgassa, hiszen nem gyerek már, lassan negyvenéves lesz. Szülei nincsenek, a testvéreiről azt sem tudja, élnek-e, és ha igen, merre. Fölrúgott minden családi kapcsolatot, amikor Mártát feleségül vette. A börtönből pedig szégyellte volna keresni a testvéreket. Egyedül nagybátyja tudott róla, aki ugyanannál a vállalatnál dolgozott, ahol ő.

Többször gondolt arra, hogy visszamegy szülővárosába, Kecskemétre. Évek óta nem járt ott. Azt mondják, nagyon kiépült, rá sem ismerne a városra. Aztán mindannyiszor elvetette ezt a gondolatot. Minek menjen oda? Mi keresnivalója van a régi emlékek között? Majd ismét Kecskemétre gondolt.

Most itt fekszik a zárkában, néhány óránylra a szabadulástól, és nem tudja, hova menjen, mint kezdjen az életével.

(Folytatjuk)

Csapó Sándor
Márianosztra

EZ IS, AZ IS... EZ IS, AZ IS...

Új könyvek

Nagybaczoni Nagy Vilmos: VÉGZETES ESZTENDŐK.
Gondolat Könyvkiadó 50,— Ft.

Nagybaczoni Nagy Vilmos vezérezredes és honvédelmi miniszter volt a II. világháborúban. E végzetes esztendőkről ad számot emlékiratában, bemutatja a régi magyar uralkodóosztály belső harcait, s azokat, akik a nácik oldalán belesodorták népünket a háborúba.

Stein Aurél: ÁZSIA HALOTT SZÍVÉBEN.
Helikon Könyvkiadó 75,— Ft.

Stein Aurél talán minden idők legszerencsésebb régészeti kutatója volt. Ez a válogatás bemutatja Indiában, Belső-Ázsiában és Iránban tett izgalmas expedíciót, melyek páratlanul gazdag anyaggal gyarapították a tudományt. A legizgalmasabb felfedezéseket, a több ezer éves befalazott könyvtárak és rejtett barlangtemplomok kincseinek felkutatását meséli el.

AZ OROSZ MŰVÉSZET MESTEREI
Gondolat Könyvkiadó 30,— Ft.

Szép könyv a művészetet szerető olvasóknak az orosz festészet és szobrászat ötven kimagasló mesterének életéről és munkásságáról. Megismerkedhetünk az ikonfestészet legendás hírű képviselőivel, valamint a XVIII. századtól a századfordulóig alkotott világhírű művekkel és művészekkel.

A könyvet csodálatos illusztrációs anyag teszi még teljesebbé és látványosabbá.

ARANY JÁNOS KÖLTŐI MŰVEI (Nagy Klasszikusok) I—III.
Szépirodalmi Könyvkiadó 194,— Ft.

A Nagy Klasszikusok sorozatban méltó helyet kap Arany János, aki a XIX. század egyik legnagyobb alkotója. E három kötet a költő kisebb költeményeit, balladáit, verseit, a Toldi-trilógiát és fordításait egyaránt tartalmazza. Minden könyvespolcon érték.

TRÉFÁK

— Mit adott el az idén? — kérdezik a festőtől.

— Az ágyamon és a képeimen kívül mindent!

★

— Megsértett az anyád! — mondja a feleség a férjnek.

— Hogy sérthetett meg, amikor nem is találkoztatok egymással?

— Levelet küldött neked és a végére ezt az utóiratot írta: Kedves Éva, ha már felbontottad és elolvastad a levelet, ne felejtsd el átadni a férjednek is!

★

— Nem szabad korán reggel sört innia, amikor még üres a gyomra! — mondja az orvos a betegnek.

— Akkor talán dobjak be előtte egy pohárka rumot?

★

— Ön szerint mi a hosszú élet titka? Minek köszönheti, hogy megérte a századik évét?

— Annak, hogy a rendőrség 80 évvel ezelőtt nem jött rá, ki ölte meg a sarki ékszerészt...

★

— Tegnap egészen jó cserét csináltam! A régi lehangolt zongoráért kaptam egy tűrhető színes televíziót.

— Ki volt az a bolond, aki belement egy ilyen cserébe?

— A szomszédom.

Injekció rövidlátás ellen

Évekig tartó kutatások alapján megállapították, hogy a munkaképes korban jelentkező rövidlátásnak több kialakító tényezője van. Közülük az öröklött hajlamon kívül a legfontosabb az a megterhelés, amely akkor nehezedik a szervezet alkalmazkodó apparátusára, amikor a közel és távol levő tárgyakat megpróbáljuk egyformán élesen látni. A szervezet úgy védekezik a nagy megterhelés ellen, hogy átépíti látószervét, azt sajátos módon mintegy „meghosszabbítja", hogy legalább rövid távolságon elfáradás nélkül tudjon dolgozni. A betegek 6-10 százalékánál egyéb tényezők váltják ki a rövidlátást, főleg a külső szemburok, a szemfehérje meggyengülése. Ez is lehet velük született adottság, de valamilyen betegség következménye is.

Ha a szemfehérje működési folyamataiban zavarok keletkeznek, megváltozik a szemfehérje struktúrája. A belső nyomás hatására a szemfehérje fokozatosan betolódnat a szem hátsó részéig. Ezt a rövidlátás növekedése okozza, és gyakran olyan komplikációkkal jár, amelyek rokkantsághoz vezetnek.

A rövidlátás ilyen mértékű kifejlődésének a megakadályozására kísérletezték ki és alkalmazzák szovjet sebészek azt az operációt, amellyel a szem hátsó részét erősítik meg. Biológiai szöveteket építenek be a szembe, amelyek mintegy mechanikus gátat alkotva megakadályozzák a szemgolyó meghosszabbodását. Ezeket a műtéteket már évek óta végzik, és rendszerint megállítják velük a rövidlátás továbbfejlődését. A műtétek azonban nagyon bonyolultak, és csak korlátozottan alkalmazhatók, mégpedig főleg gyermekkorban.

Ezért a Helmholtz szemklinika gyerekosztályának orvosai olyan megoldást kerestek, amelynek nincs sebészeti beavatkozás jellege. Kísérleteiket először az állatokon végezték, és eközben ötletük fokozatosan egyre konkrétabb formát kapott. Végül, amikor már minden részletében alaposan kidolgozták az eljárást, a kísérletekről áttértek a betegek gyógyítására. Sikerült elérniük azt, ami a tudományban viszonylag ritkaság: az új módszer azonnal meghozta a várt eredményt. Ezek az eredmények pontosan olyanok, mint a műtétek esetében, csakhogy az egész eljárás nem tart tovább öt percnél. Az új módszer lényege, hogy injekciós tűvel kis mennyiségű speciális folyékony polimer anyagot fecskendeznek a szemgolyóba, amely egyenletesen befedi a szemgolyó hátsó részét, és két-három perc alatt megszilárdul. Ez már önmagában is elég lenne ahhoz, hogy megakadályozza a szemgolyó meghosszabbodását, de mintegy 12 hónap múlva meglepő folyamat játszódik le a szemben: a megszilárdult polimert új fehérjeszövet pótolja, amely a szem hátsó részét vastagabbá és erősebbé teszi. Az új gyógymódot már 100 betegen kipróbálták, és mindegyik esetben sikerült megállítani vele a rövidlátás előrehaladását.

Az első szeizmográf

A régi kínaiaknak arra ugyan nem volt lehetőségük, hogy a földrengést megjósolják, de arra már törekedtek a császári kormányok, hogy e katasztrófákról a lehető leggyorsabban értesüljenek. Ezek ugyanis nemcsak szervezési problémákat okoztak az érintett területen, hanem gyakran nyugtalanságot és konfrontációt jelentettek a helyi hatóságoknak. Nem probléma észrevenni a földrengést egy kis országban, ahol minden földrengéskor csörömpölnek a csészék. De hogyan szerezhetett azonnal tudomást a kínai császár a fővárosban arról, hogy egy távoli prefektúrában ilyen katasztrófa következett be?

A világ első szeizmográfjainak kifejlesztését pontosan lehet keltezni. A Han-dinasztia történelmi feljegyzéseiben még ma is olvasható: „A Jangdzsia-uralom első évében (i. u. 132) Zsang Heng egy »földrengéshez való szélzászlót« talált ki. Ez a berendezés egy finoman kialakított, boroskancsó alakú, 8 csi átmérőjű bronzedényből, egy domború fedőből állt és kívül gazdagon díszítették. Belül középen egy oszlop volt, amely oldalt nyolc irányban tudott elmozdulni és közben egy nyitó-záró mechanizmust működtetett. Az edény külsején nyolc sárkányfej volt, mindegyiknek a foga közt egy golyó, alul pedig nyolc béka tágra nyitott szájjal, hogy a golyót elkapja. Ha a föld rengett, a sárkányokat működtető mechanizmus kilengett úgy, hogy valamelyik sárkányfej kiköpte a golyót és az leesett a béka szájába. Az így keletkező hang felkeltette a felvigyázó figyelmét. A többi sárkány ilyenkor azonban nem működött, és így a megmozdult sárkányfej helyéből meg lehetett állapítani a földrengés irányát. Egy nap az egyik békának golyó esett a szájába anélkül, hogy azon a helyen rázkódást éreztek volna. Az összes hivatalnok meg volt lepve ettől a látszólag ok nélkül bekövetkezett érdekes hatástól. Néhány nappal később azonban hírvivő érkezett azzal a hírrel, hogy Long-hsziben földrengés volt. Azontúl mindenki meg volt győződve a műszer titokzatos hatásáról.

Testmozgás az infarktus ellen

Már egészen mérsékelt erőfeszítések is, mint például könnyű gyalogtúra vagy játékos tenisz, hatékony védelmet jelent a szívinfarktussal szemben. Az előfeltétel az, hogy ezzel a mozgással hetente legalább 2000 kalóriát fogyasszunk el.

Ralph Plaffenberger, az amerikai Harvard Egyetem professzora csaknem húszévi kutatás után jutott erre a felismerésre. Kutatómunkájában a Harvardnak csaknem 17 000 egykori hallgatója vett részt. Eddig egyedül a dinamikus fizikai terhelés időtartamát és intenzitását, és nem a kalóriafogyasztást tartották döntőnek a szív és a vérkeringés egészsége szempontjából.

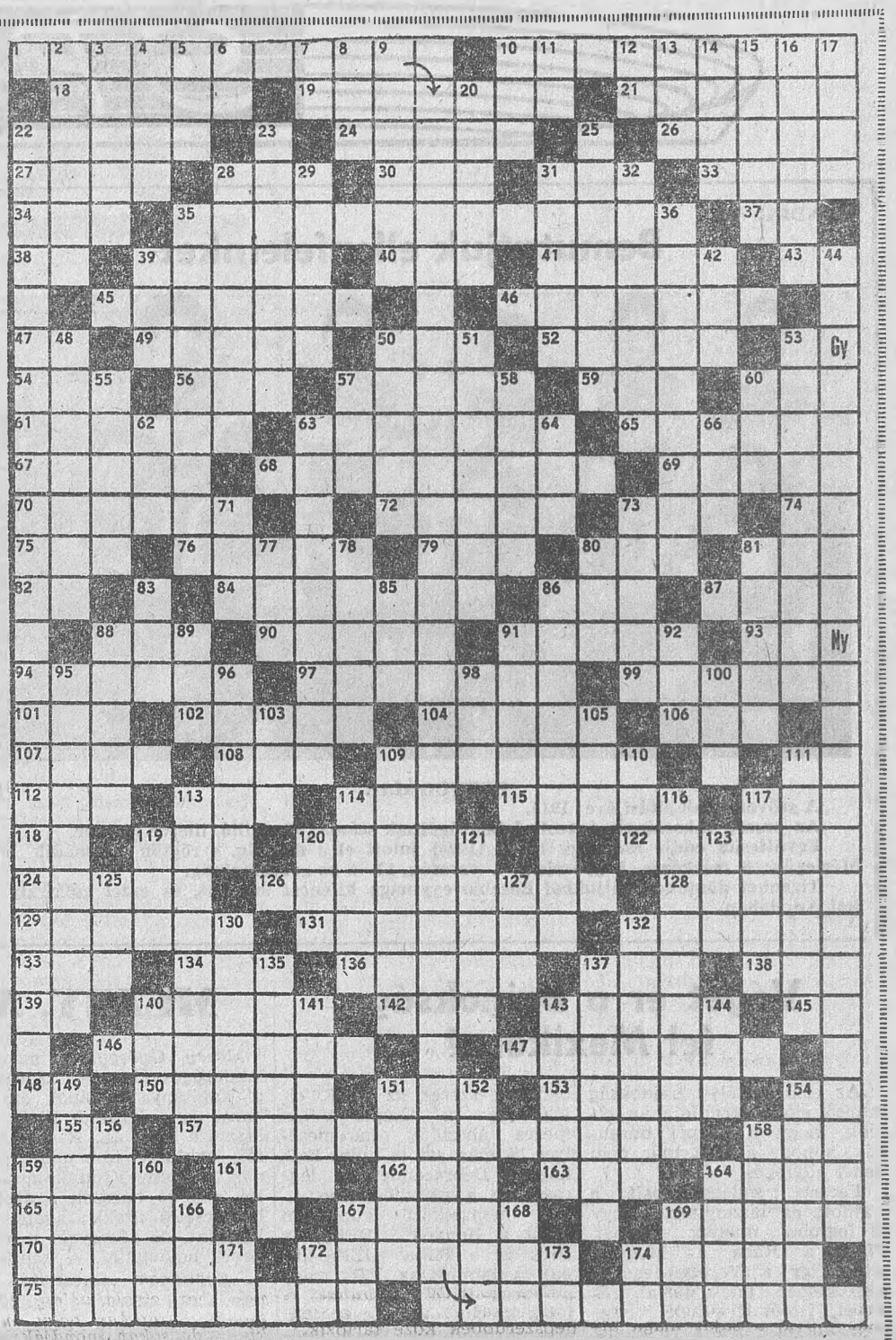

Májusi óda

A vízsz. 1., függ. 22. és 44. számú sorban Várkonyi Nagy Béla verséből idezünk.

Vízszintes: 1. Az idézet első és második sora (zárt betűk: Ó, Z, Ó, A, G, V, T, G). 10. Megkülönböztetett. 18. Ritka női név. 19. Folyamatot gyorsít. 21. Kiemelkedő francia drámaíró (Jean, 1639—1699). 22. A legfinomabb étolaj. 24. Marx Károly szülővárosa. 26. Égtáj. 27. Fagyott csapadék. 28. ... Jones. 30. Elesel! 31. A Déli-Bakony legmagasabb hegye. 33. Te meg te szintén ne. 34. A lélektanban: Én. 35. Kisebb hangszeres együttes. 37. Kilociklus, röv. 38. Argentin autójel. 39. Kártyaletét. 40. Helyben. 41. Neves amerikai hegedűművész (Max. 1900—1956). 43. Bemutató része! 45. Uralom. 46. Erkélyt tartó, kőből faragott erőteljes férfilalak. 47. Európa Kupa. 49. Afrikai köztársaság. 50. Fehér, mint ... 52. Északi női név. 53. A vörös postakocsi írójának névbetűi. 54. Nappali 12 óra. 56. Hajósebességmérő készülék. 57. Híres magyar táncművészcsalád. 59. Hajó része. 60. Felületére. 61. Város a dalmát tengerparton. 63. Fegyverrel lő. 65. Ebcsontra mondják. 67. Puzdra is, ige is. 68. Ajakszínezés. 69. Vonal, ismert latin szóval. 70. Formál. 72. Ez a „léc" számolásra való. 73. Görög betű. 74. Rövidítés okmányok alján. 75. Újabb párizsi metró. 76. Elfehéredik. 79. Határozórag. 80. Akár az Alföld. 81. Szakszervezeti bizottság. 82. Kimondva zsebtelep! 84. Amiért a portékát vásárolták. 86. Főzeléknövény. 87. A morze a-betű. 88. Shelley tündérkirálynője. 90. Nagyobb edények. 91. Elénk szín. 93. Fiúnk felesége. 94. A francia és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő alakja (Maurice, 1900—1964). 97. „Szegény Tisza, miért is bántjátok? / Annyi ... kiabáltok róla" (Petőfi). 99. Ide kerül a katonaköteles ifjú. 101. Határozórag. 102. ... al Rasid. 104. A prágai Nemzeti Színház építésze (Josef). 106. Egészen friss 107. Esőféle. 108. Fehér bottal jár. 109. Pápai palota Rómában. 111. Balf határa! 112. Japán gyújtógyertyamárka. 113. Borítókosár. 114. Vegyi anyag. 115. Rostmályva. 117. KAÖ. 118. Toborozni kezd! 119 Mértékegység folyadékok és gázok nyomásának mérésére. 120. Földterület széle, szegélye. 122. Őszintén feltár. 124. Lóbiztató. 126. Jártassá tesz valamiben. 128. Tartozást kiegyenlít, népiesen. 129. A víz sodra segítségével továbbít. 131. Mérgesít. 132. Román férfinév. 133. Óra is megteszi. 134. Tomi ...; mosópor. 136. Hidegrázással kapcsolatos ige. 137. Folyós. 138. Titkos ügykezelés, röv. 139. Begy közepe! 140. Kapar. 142. Terület, röv. 143. Szabásminta. 145. Tükör eleje! 146. A jövőbe vetett hit. 147. Fővárosi tér névadója. 148. Emelet, röv. 150. Erkélcs. 151. Góc betűi, keverve. 153. Papagájlakás. 154. Belga motorkerékpár-márka. 155. Egyszerű gép. 157. Kéthavonta fizetjük. 158. Farmermárka. 159. ... Pelin; bolgár író volt. 161. Te, franciául (TOI). 162. OÉE. 163. Neves szovjet illuzionista. 164. Lábbeli alja. 165. ... -fúvóka; az egylépcsős gőzturbinák szerkezeti része. 167. Cukrozott, sűrített gyümölcslé. 169. Aqua ... (a pálinka latin neve). 170. Hevesi falu. 172. Azon a távolabbi helyen. 174. Aromás vegyület. a kakukkfű illóolajában fordul elő. 175. Dalbeli csónakház jelzője.

Függőleges: 2. Picassó szülővárosa. 3. Könyvelés jelzője. 4. Színe- ... 5. Az urán és a lantán vegyjele. 6. Súlyarány, röv. 7. Kiejtett betű. 8. NIT. 9. Békési község lakója. 10. Kerület, röv. 11. Igeképző. 12. Vércsatorna. 13. Tik- ... 14. Tartósításra használt savanyú folyadék. 15. Vadlibához hasonló madár. 16. Kiváló román zeneszerző, hegedűművész és karmester (Gheorghe, 1881—1955). 17. Balkezes, tájszóval. 20. Nem eszi meg a kutya a ... (szólás). 22. Az idézet harmadik sora (zárt betűk: M, Ó, K). 23. Hasonló. 25. Habarcs. 28. Kis folyó Kárpát-Ukrajnában. 29. ... Lescaut (Puccini operája). 31. Akár a gsömle. 32. Havasalföldi uralkodócsalád volt. 35. Vegyi folyamatok sebességének megváltoztatása. 36. Magányosan élő ember háza. 39. Szervezethez tartozó ember. 42. Latin tagadás (NON). 44. Az idézet negyedik sora (zárt betűk: E, K, N). 48. Folyamodvány. 50. Ama helyről. 51. Lehet, hogy majd átad. 53. Bort titkon vízzel hígít. 55. Lásd a 72. sz. sort. 57. Dél-afrikai holland. 58. Férfinév. 60. Becézett angol férfinév. 62. Csuk régénybeli társa. 63. Butikban is vásárolhatók. 64. Tűzfegyver része. 66. Leány párja. 71. Rajttól célig tart. 73. Nem szabad megtenni. 77. Várpalotához csatolt község. 78. Francia filmszínész (Alain). 80. Habos ital. 81. Neves közgazdász (Mihály). 83. Fakultás. 85. ... Vegas. 86. Ruhaneműt száradni tesz. 88. Itt született Kossuth Lajos. 89. Költői felkiáltás. 91. Svájci óramárka. 92. Fanyar erdei gyümölcs. 95. Zajkeltés. 96. Bonyodalom. 98. Hajlakkmárka. 100. Fogoly. 103. ... Hafun (szomáliai hegyfok). 105. Batu is ez volt. 109. Magmás kőzetek téglavörös, a trópusokon képződő mállástermék. 110. Rag és község. 111. ... ki; kedvezőtlenül végződik. 113. Dosztojevszkij írt e családról. 114. Sportpályák talaja. 116. Nyitott kerti házikó. 117. Könnyű ... táncba vinni (közmondás). 119. Husáng. 120. A hélium és a hidrogén vegyjele. 121. A századforduló neves német zeneszerzője (Max). 123. Spisská Nová ... (Igló). 125. Egy néma tüzér! 127. Szovjet teherautó. 130. Rendet rak a lakásban. 132. Ilyen a bőr bagaria.. 135. Szellemes kérdés jelzője. 137. Rabló, betyár. 140. Súrolópor. 141. Becézett gyermekjármű. 143. Tengeri emlősök. 144. Angol tagadás (NOT). 149. Melankólia. 151. Cinező. 152. Baranyai község. 154. Így sétál az ideges ember. 156. Nagyon elfáradt. 158. Mérlegel. 159. Értékesít. 160. Az USA repülésügyi és űrkutatási hatósága. 164. Becézett Tímea. 166. Mocsár. 167. Kasmír része! 168. La ... (Bolívia tényleges fővárosa). 169. Páston sportol. 171. Helyrag. 172. Az asztácium vegyjele. 173. Növelni kezd! 174. A múlt idő egyik jele.

Beküldési határidő: 1986. május 9.

A Heti Híradó XXX. évfolyam 14. számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése a következő:

Várták a föld alá bújt városok,
a sok kihalt ház, s még több
teli pince.
hogy a jövő tornyára felrepítse,
daloló győzelmének zászlaját,
és felálljon a letiport világ.

Könyvjutalmat nyertek: Lidecker Teréz, Tököl; Kolompár István, Fővárosi Bv. Intézet I.; Grünfeld János, Fővárosi Bv. Intézet II.; Oláh Sándor, Győri Bv. Intézet; Szivák Lajos, Sopronkőhidai Fegyház; Verbanics Lajos, Sopronkőhidai Fegyház.

Aforizmák

A történelmet könnyebb kitalálni, mint tényeit felfedezni.

★

Ha egy nő szép, akkor buta lenne, ha okos akarna lenni.

Ha a törpék között vagy, ne beszélj óriásokról.

★

Mindig a többiek a konzervatívak.

Még a legrosszabb időjárásnak is megvan a joga a pontos előrejelzéshez.

★

Ma már veszélyesen több ember válik el, mint házasodik szerelemből.

SPORT

MUNDIAL '86

Bemutatjuk ellenfeleinket

PORTUGÁLIA

A szövetség alapítási éve: 1914.

Az ország lakosainak, igazolt labdarúgóinak száma: 10 millió, illetve 60 ezer.

Együttesük eddig csak egy ízben (1966) jutott el a döntőig, s rögtön harmadik lett. Mérlegük: 6 mérkőzés, 5 győzelem, 1 vereség, 17—8-as gólkülönbség.

Tizenhét döntőbeli góljukból Eusebio egymaga kilencet szerzett, és ezzel gólkirály is lett Angliában.

Csak a papa marad?

— *Mi lesz a Csepellel?* Losonczy Flórián:

— Visszakerülünk!

— *És mit mond az edző, Gelei József?*

— Csak akkor, ha nem szedik szét a csapatot.

— *Ki után érdeklődnek?*

— A húszéves *Kovács Ferit* három csapat is hívja. Hihetetlen gyorsasága nagy érték, s legutóbbi két gólja után még inkább reflektorfénybe került. Nyáron lejár a szerződése. Aztán itt van a nagyon megbízható *Elekes József* (29 éves). Őt is kiszemelték, viszont a középhátvédet még szerződés köti a Csepelhez. Szabót is nézegetik...

— *S mi lesz a két Geleivel?*

— Karcsi megy Kispestre.

— *A papa is?*

— Szó sincs róla. Talán jobb lesz, ha a gyerek elkerül a szárnyaim alól. Így senki nem vádolhat elfogultsággal.

— *Lejár a szerződése. Marad?*

— Végleges döntés még nincs. Nagyon jól érzem magam Csepelen. Alighanem maradok!

Aranyos Csilla

Volper László, a magyar asztaliteniszező hölgyválogatott mestere idestova tizenhét esztendeje dolgozik a válogatott mellett, s ezalatt jó néhány zaklatott pillanata akadhatott. Fura módon e prágai Európa-bajnokság eseményei nem tartoztak ezek közé... Legalábbis így utólag, úgy tűnik, hogy ezen az Európa-bajnokságon minden simán, úgymond megrázkódtatások nélkül történt. Nyertek a lányok, nyert Csilla az egyéniben, mintha mi sem lett volna ennél természetesebb.

Pedig Jónyerék óta elszoktunk a tartós sikerektől, időnként összejött egy-egy az asztalitenisz-világban, de hát végsősoron tudomásul kellett vennünk, hogy legjobbjaink elmentek az utánpótlás pedig — noha tehetségesek — mérföldekre maradt el nemcsak a világ, de még az európai élmezőnytől is. E mostani Európa-bajnokságot is csak derűlátás közepette vártuk, közte azt, hogy az ő szupersztár kislánya, a tizenhét esztendős *Bátorfi Csilla* az ifjúsági Európa 12 megnyerését követően a felnőttek között is ráijeszt néhány nagy névre, s társaival együtt talán felkapaszkodik a dobogóra. A fiúktól, ámbár az elmúlt évtizedekben mindig is ők hozták a fergeteges világsikereket, még ezt sem igen vártuk, azaz valamiféle tisztességes helytállásban azért bizakodtunk, többnyire azért, mert *Klampárnak* ismét akadtak villanásai. Nos, ez utóbbi sajnos nem jött össze, fiúgárdánk végül is a szovjetek legyőzésével az ötödik helyen végzett, az egyéniben viszont a „középhajrában" annak rendje és módja szerint kipotyogtak. Helyettük a lányok meneteltek... Az esetleges dobogós helyezés felé.

Arany lett belőle. *Urbán Edit* nyerte az utolsó csatát, Kovtun ellen. Ezt megelőzően Edit egyetlen mérkőzését sem tudta megnyerni. Hát valahol csak el kellett kezdenie... Mi tagadás, semmi esélyt sem adtunk neki a kezdetkor, hiszen azt megelőzően simán kikapott Bulatovától, s ezt követően Bátorfival párban sem sikerült a mérkőzése. Csilla ugyan parádés rohammal „hozta" mind a két egyes számát, s így 2:2 állásnál Urbánra maradt a döntés. Döntött.

A magyar lányválogatott lényegesen esélyesebb ellenfelei előtt, meggyőző teljesítménnyel nyerte el az Európa-bajnoki aranyérmet. Bátorfi, Urbán mellett Oláh Zsuzsa is szerepelt és Fazekas Györgyit is csapattagként nevezték, így jóllehet egyetlen mérkőzést sem játszott, ő is részese a bajnoki aranynak. Már ekkor kiderült, hogy az egyéni versenyekben trónfosztás várható, hiszen — az a magyar kislány, aki életkora miatt idén is résztvevője lehet az ifjúsági Európa-bajnokságnak — Csilla tizenhét évével napok alatt lett az európai mezőny sztárja, s már ekkor elnyerte a csapatversenyben legjobban szereplő versenyző számára kiírt háromezer márkás Joola-díjat. Gyűltek a remények, akkor még eszünkbe sem jutott, hogy a döntőben ugyanazzal a Bulatovával találkozik, akit a csapatdöntőben már egyszer legyőzött. Hát végül is ez is összejött. A harminckettőből kiejtette a svéd Wiktorssont, a tizenhatból a francia Abgrallt, s azután jött a kontinens legfélelmetesebb lánya — bár a szakemberek Nemest és Bulatovát is ennek tartják —, a holland *Vrieselkoop*. Csilla csak a harmadik játszmában rendült meg egy kissé, s már jöhetett az az angol Bellinger, aki az első helyen kiemelt Nemest ütötte el a továbbjutástól. A többi már ismert, Csilla révén, 1978 után először, ismét magyar lány — akkor Magos vívta ki a diadalt — szerepelhetett az Európa-bajnokság egyéni döntőjében.

És az ellenfél a csapatdöntőt követően ismét a világ egyik legjobb védőjátékosa, a szovjet Bulatova lett. Csak a „körítés" változott... Csillát izomhúzódás okozta vállfájdalmai miatt nem csak hajnali edzésekkel, hanem ezúttal injekcióval is „fel kellett készíteni". Ezzel együtt, s az elvesztett első játszma ellenére, lenyűgöző magabiztossággal nyerte élete első felnőtt Európa-bajnoki aranyérmét. Mármint az egyénit, hiszen napokkal korábban ugyanezt már megtette a csapatversenyek során. Pedig idei remek sikersorozatát nem csekély viharok követték, a sportvezetők igencsak nehezteltek édesapájára, aki szóvá merte tenni, hogy lányának időnként pihenésre is szüksége van. Végül is a vihar elvonult, az édesapának igaza volt, mi több, be is bizonyosodott, hogy tizenhét éves lányát talán mégiscsak jobban ismeri, mint a sportág szakértői. A kettős aranyat követő nyilatkozatokból aztán már az is kiderült, hogy „szent a béke", mint ahogy Volper László is, dicsérve persze Csillát, sportszerűen méltatta valamennyi versenyzőnője érdemeit. „Aranyosak" lettek a magyar lányok Prágában, közte Csilla kétszeresen is az.

Véget ér a bajnokság, fel Mexikóra!

Az első osztályú bajnokság utolsó előtti fordulójában eldőlt, hogy a Csepel búcsúzik, s hogy a ZTE már nem lehet dobogós.

Pécsett vendégszerepelt a bajnok, és bizonyította, hogy a legjobb magyar csapat. Nyert a Rába a Megyeri úton, így a Verebes-legénység szépen búcsúztatja trénerét, ismét érmesek lesznek. Jól hajrázik az FTC, az ötödik helye már biztos — hacsak nem kap ki nagy gólkülönbséggel a Videotontól —, de még negyedik is lehet. A hetedik helyért küzdők közül a Vasas 0-2-ről nyert, biztosan szerezte meg a két pontot az MTK-VM, míg a Tatabánya megtorpant.

A Haladás, a Békéscsaba és a Dózsa már nem eshet ki, de főleg a lila-fehér szurkolókat ez aligha vigasztalja.

A Debrecen, Siófok, Volán hármas viszont az utolsó percig reménykedhet, illetve retteghet. Most a Volán szerzett csak pontokat, így a hátránya a Siófok mögött egy, a Debrecennel szemben pedig két pont. A papírformát figyelembe véve, rendkívül kiélezett pillanatok várhatók Csepelen, Siófokon ée Debrecenben. Csak remélni lehet, hogy a sportszerűség szabályai szerint folyik majd a küzdelem. Reálisan nézve a Honvéd nyer Debrecenben, a Siófok egy pontot biztosan szerez az MTK ellen, de a Csepel—Volán meccs abszolút háromesélyes. S még azt is tudni kell, hogy a Debrecennek a legrosszabb a gólkülönbsége.

A nemzetközi kupákban tehát a Honvéd (BEK), a Pécs és a Rába (UEFA-kupa), valamint az FTC vagy a Vasas (KEK) indulhat. A jelek szerint sok csapatnál lesz edzőváltozás, de a játékosok mozgása is várható, többen külföldre készülnek.

Dózsa—Rába	**1-3**
Pécs—Honvéd	**2-4**
FTC—Debrecen	**2-0**
Volán—Tatabánya	**2-0**
MTK-VM—Videoton	**2-0**
ZTE—Csepel	**0-0**
Békéscsaba—Siófok	**3-0**
Haladás—Vasas	**2-3**

A BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

1. Honvéd	29	17	10	2	62-28	44
2. Pécs	29	14	9	6	44-25	37
3. Rába	29	13	11	5	59-41	37
4. Zalaegerszeg	29	11	12	6	46 34	34
5. Ferencváros	29	12	9	8	35-29	33
6. Videoton	29	10	11	8	25-24	31
7. Vasas	29	11	7	11	37-41	29
8. MTK-VM	29	11	6	12	45-39	28
9. Tatabánya	29	8	11	10	33-30	27
10. Haladás	29	8	9	12	32-36	25
11. Békéscsaba	29	8	9	12	34-44	25
12. Ú. Dózsa	29	8	9	12	32-43	25
13. Debrecen	29	7	10	12	23-45	24
14. Siófok	29	8	7	14	28-46	23
15. Volán	29	5	12	12	30-44	22
16. Csepel	29	7	6	16	25-41	20

Következik a záróforduló (április 26): Csepel—Volán, Siófok—MTK-VM, Debrecen—Honvéd, Pécs—Békéscsaba, Haladás—Rába, Videoton—FTC, ZTE—Vasas, Tatabánya—Dózsa.

MEZEY, A KAPITÁNY

Mezey György, a magyar labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya hónapok óta a hazai és a külföldi újságírók össztüze alatt áll. A szerkesztők exkluzív interjúkat várnak leleményes munkatársaiktól, sok jó kérdést, s azokra hétpecsétes titokba avató válaszokat, de Mezeyvel nagyon nehéz boldogulni. A kapitány — alighanem elkeserítő tapasztalatai miatt — rendkívül óvatos, amellett szűkszavú egyszóval kerüli a nagy felhajtást.

Óriási tempót diktál magának és közvetlen munkatársainak is. Életmódja enyhén szólva zaklatott, 1984-ben — ez volt a „csúcs" — *256 napot* töltött távol a családjától (edzőtáborok, mérkőzések, ellenfelek megfigyelése, tárgyalások stb.), tavaly „csak" valamivel többet *200-nál.*

Szívós és energikus. Célratörő. Két éve kettős életet él: viseli a kapitányi tisztség mázsás terheit és felelősségét, s közben írói tehetségének bizonyítására is készül. Hamarosan a nyomdába kerül első könyve, „Az élvonalbeli labdarúgók felkészítése", amelyre a Medicina Könyvkiadóval szerződött.

— Mindent, amit csak tudok a fociról, közreadni készülök — mondja Mezey György —, semmi okom a féltékenységre, könyvemet nagy szeretettel ajánlom mindazoknak, akik kíváncsiak a tapasztalataimra. A könyv írásakor teljességre törekedtem, így aztán a mű meglehetősen vaskos, a kézirat 450 oldal.

1983 szeptemberében lett Mezey Gyuriból *Mezey, a kapitány*, s azóta *27 mérkőzésen vezette* csatába a magyar válogatottat. Mérlege — a Mundial kezdete előtt — hihetetlenül jó: 81,48 százalékos! Idáig jutott a 17 győzelemmel, s 5—5 döntetlennel, valamint vereséggel.

— A győzelmeknél is fontosabbnak tartom azt az összmunkát, amelyből derekasan kivették részüket a játékosok, s velük együtt munkatársaim, valamint az MLSZ vezetői. Nekem szakmailag felüdülést jelentett a nehéz sorozat, amely után bátran kijelenthetem: a csapat megszolgálta a jó vb-szereplést.

Szerződése — függetlenül a Mexikóban elért eredményektől — a Mundial után jár le.

— Megtiszteltetés lenne a számomra, ha arra kérnének, hogy folytassam. Nem csinálok titkot abból sem, hogy sok csapattól kaptam kecsegtető ajánlatot, szerződésre biztattak külföldről, ahogy — jó nevű egyesületek — idehaza is. Sorsommal, jövőmmel csak a Mundial után foglalkozhatok, elvből, de azért is, mert nincs időm a mérlegelésre.

Három évig szerencse kísérte a magyar válogatott pályafutását, idén viszont fordult a kocka, Nyilasit, Pétert és Róthot is megoperálták, Garaba, Bognár, Hannich és Szendrei sérüléssel bajlódott.

— Erre mondják, hogy a sors iróniája — kommentál a kapitány. — Jobb híján azzal biztatjuk magunkat, hogy ami megtörtént márciusban és áprilisban, az bekövetkezhetett volna májusban vagy júniusban is, amikor már semmin sem lehet változtatni.

„Szárnysegédke", Tajti József, a napokban Grenobleban járt.

— Törőcsik András formájáról-játékáról kért információkat, s Tajti úgy tájékoztatott, hogy az utazás nem volt hiábavaló. A franciaországi „szemlét" a sok sérülés indokolta, meg egyébként is, kötelességünk számba venni minden tartalékot.

Idén 44 éves, a világ egyik legfiatalabb szövetségi kapitánya, legalábbis a labdarúgószakvezetők között. Távlati terveiből csak annyit árul el, hogy tíz év múlva — 54 éves fejjel — már aligha ül a kispadra.

— Még azt sem tudom, hogy megérem-e ezt a kort, mert a mi szakmánkban már sokakat ért kellemetlen meglepetés, más szomorúbb esetekről nem is beszélve. Egyébként nem vagyok aggódó típus, szerencsére kiváló egészségnek örvendek.

NB II

Dunaújváros: győzelem Szegeden is!

Dunaújváros—SZEOL-Délép 2-1 (1-1). Szeged, hatezer néző, vezette: Nagy L. Góllövők: Tatár, Tesch, ill. Kun. Minden tekintetben jobb volt a vendéggárda, megérdemelten aratott sikert.

Komló—Baja 2-1 (1-0). Komló, ezernyolcszáz néző, vezette: Hazafi. Góllövők: Takács 2, illetve Judik.

Diósgyőr—Ganz-MÁVAG 3-1 (1-0). Kőbányai út, ezerötszáz néző, vezette: Bogyó. Góllövők: Dzurják, Lippai, Balogh, illetve Pekker.

D. Kinizsi—Szabó SE 1-0 (0-0). Mezőtúr, ezer néző, vezette: Szőke. Góllövő: Gfimesi.

Vác—Nyíregyháza 1-1 (1-0). Vác, ezerötszáz néző, vezette: Kaibás. Góllövők: Kurnász, illetve Tóth.

Sopron—Veszprém 2-1 (2-1). Sopron, kétezernégyszáz néző, vezette: Lovassy. Góllövők: Bogáti (11-esből), Halász, illetve Tóth.

Szolnok—Kazincbarcika 1-0 (0-0). Kazincbarcika, ezernégyszáz néző, vezette: Varga L. Góllövő: László.

Nagykanizsa—Metripond 2-1 (2-1). Nagykanizsa, ezerötszáz néző, vezette: Karáth. Góllövők: Hobor, Martinkovics, illetve Kovács.

Eger—Szekszárd 1-0 (0-0). Szekszárd, ezer néző, vezette: Kőrös. Góllövő: Csepregi.

AZ NB II ÁLLÁSA

1. Dunaújváros	27	15	8	4	53-25	38
2. Eger	27	13	12	2	42-20	38
3. SZEOL-Délép	27	15	6	6	51-26	36
4. Diósgyőr	27	12	8	7	46-34	32
5. Keszthely	27	10	9	8	30-28	29
6. Salgótarján	27	11	6	10	29-25	28
7. Komló	27	12	4	11	46-46	28
8. Szekszárd	27	8	12	7	27-34	28
9. Baja	27	11	6	10	43-51	28
10. Nyíregyháza	27	9	9	9	30-29	27
11. Ganz-M.	27	9	9	9	38-40	27
12. Szolnok	27	10	6	11	31-38	26
13. Veszprém	27	8	9	10	28-32	25
14. Sopron	27	8	8	11	30-34	24
15. Metripond	27	8	7	12	39-43	23
16. Nagykanizsa	27	7	9	11	33-39	23
17. D. Kinizsi	27	7	8	12	31-38	22
18. Szabó, L. SE.	27	8	5	14	31-41	21
19. Vác	27	7	7	13	27-40	21
20. Kazincb.	27	5	6	16	27-49	16

Heti HÍRADÓ
SAJTÓSZEMLE
Szerkeszti: a szerkesztőbizottság Budapest, V., Steindl utca 8. 1054
Kiadja: az Igazságügyi Minisztérium Bv. Országos Parancsnoksága 85—1698. Szikra Lapnyomda, Budapest

ÖKÖLVÍVÁS

Nyolc magyar Renóban

Nyolc magyar ökölvívó repült hétfőn Colorado Springsbe. Az egyesült államokbeli Renóban május 8-án kezdődik a világbajnokság, előtte két hetet magaslati edzőtáborban tölt a csapat a vb-rendezők vendégeként.

— Negyedik alkalommal rendeznek világbajnokságot sportágunkban — mondta *Kovács Bertalan*, a MÖSZ alelnöke a sajtótájékoztatón. — Havanna, Belgrád és München volt az eddigi három vb színhelye. A 136 világbajnoki éremből Kuba gyűjtötte a legtöbbet: 15 arany, 5 ezüst és 3 bronz bizonyítja, hogy a világ legjobbjai. A három világbajnokságon 21 magyar indult. Harminckettő mérkőzést vívtak, ebből csak tizenhárman nyertek meg, érmet még nem szereztek.

— A Renóban induló magyar ökölvívók a legjobb korban vannak, érettek, jó képességűek, s abban reménykedünk, hogy megszerzik az első vb-érmeket — mondta Dőry Miklós főtitkár. — Sokat számít, hogy a küldöttség két hetet akklimatizálódhat a vb előtt.

A vb-n szereplő csapat: *Isaszegi Róbert* (48 kg, Borsodi Bányász), *Váradi János* (51 kg, Nyíregyháza), *Botos Tibor* (54 kg, Salgótarján), *Molnár Tibor* (67 kg, Oroszlány), *Hranek Sándor* (71 kg, Salgótarján), *Füzesy Zoltán* (75 kg, Honvéd), *Alvics Gyula* (91 kg, Honvéd), *Somodi Ferenc* (+91 kg, Tatabánya).